

VÅLDSFÖREBYGGANDE STÖD TILL FÖRÄLDRAR INRIKTAT PÅ FAMILJER I EN HEDERSKONTEXT

En kartläggning i Jämtlands län 2024

Sammanfattning

Kartläggningen ger en bild av Jämtland läns stöd till föräldrar med särskild inriktning på föräldrar som kan finnas i en hederskontext. Jämtlands åtta kommuner, flera områden av Region JH och delar av civilsamhället har deltagit i kartläggningen. Resultatet av kartläggningen kan vara till nytta för yrkesverksamma som möter föräldrar i sitt arbete, till ledning och politiker inom kommun och region JH samt civilsamhälle med ett engagemang i frågorna.

Innehåll

Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte	2
Tillvägagångssätt.....	2
Definition och avgränsning.....	3
Föräldraskapsstöd och specifikt stöd till föräldrar som finns i en hederskontext.....	4
Kartläggning.....	10
Kommun	10
Bergs kommun.....	10
Bräcke kommun	16
Härjedalens kommun.....	22
Krokoms kommun.....	28
Strömsunds kommun.....	34
Ragunda kommun.....	39
Åre kommun	45
Östersunds kommun	50
Region JH	57
Beslut.....	57
Rutiner	57
Information.....	58
Stöd	59
Samverkan	60
Civilsamhälle.....	62
Beskrivning av verksamheter.....	62
Behov och utmaningar i föräldraskapsstöd.....	63
Utvecklingsidéer för föräldraskapsstöd	65
Bra exempel.....	66
Exempel från andra kommuner/län.....	66
Länsövergripande behov och utvecklingsförslag	68
Utbildningsbehov	68
Utvecklingsförslag för länet	71
Referenslista	73
Bilaga 1 Frågor kommuner.....	74
Bilaga 2 Frågor Region JH.....	77

Inledning

Bakgrund

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har sedan 2021 ett uppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext. Regeringen har såväl i nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd uttryckt att föräldraskapsstöd ska bidra till ett jämställt föräldraskap och föräldraskapsstödjande insatser kan, under rätt omständigheter, motverka normer som rättfärdigar hedersrelaterat våld och förtryck.

Centrum mot våld är en länsverksamhet i Jämtland med uppdrag att ge stöd till våldsutsatta, behandling till våldsutövare och agera kompetenscentrum till länets åtta kommuner. Under hösten 2023 startade Resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck, inom ramen för Centrum mot våld, för att förstärka stödet till de som är utsatta för hedersrelaterat våld. Resurscentrum har inget förebyggande eller främjande uppdrag utan ska informera och utbilda yrkesverksamma och erbjuda stöd till utsatta. Det förebyggande arbetet behöver därför pågå inom andra verksamheter. Då föräldraskapsstödet ses ha stor betydelse i det förebyggande arbetet ville Centrum mot våld kartlägga länets förutsättningar för det våldsförebyggande arbetet i form av stöd till föräldrar i en hederskontext. Länets IFO-chefer ställde sig bakom projektansökan till MFoF och Centrum mot våld blev projektägare.

Syfte

Syftet med projektet är att ta fram underlag som ger bra förutsättningar för kommun, region och civilsamhälle i Jämtlands län att bygga upp ett strukturerat och systematiskt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck genom stöd till föräldrar.

Tillvägagångssätt

Kartläggningen har genomförts främst genom dialoger med representanter för verksamheter och organisationer i Jämtlands län som på olika sätt möter föräldrar. Representanter från samtliga åtta kommuner, delar av Region JH samt sex organisationer från civilsamhället har deltagit i kartläggningen. Dialogerna har utgått

från framtagna frågor¹ som baserats på bland annat Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds enkät ² och Länsstyrelsen i Jämtlands läns enkät om föräldraskapsstöd 2019. Merparten av dialogerna har skett via fysiska eller digitala träffar. Några representanter har även besvarat frågorna skriftligt. Erfarenhetsutbyte har även skett med andra kommuner i landet som har liknande projekt. Dialogerna med länets aktörer har sammanfattats och sammanställt tillsammans med förslag för vidare utveckling. Viss forskning och annan expertis som har ansetts relevant har tagits in i projektet, framför allt som underlag för utvecklingsförslag.

Utbildningsbehov har sammanfattats utifrån en behovsinventering som Resurscentrum Hedersrelaterat våld och förtryck utförde under våren 2024. De flesta representanter från såväl kommun och region JH hade svårigheter, utifrån tidsbrist eller brist på överblick, att specificera vilka olika föräldraskapsstöd som erbjuds inom det egna området, därför har detta inte tagits med i resultatet.

Definition och avgränsning

Föräldraskapsstöd

Enligt den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd är föräldraskapsstöd definierad som olika insatser, aktiviteter och verksamheter riktade till föräldrar som stärker föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn.

Det kan handla om:

- att ge föräldrar kunskap om barnets rättigheter, hälsa och utveckling,
- att stärka föräldrars relation till varandra, eller deras sociala nätverk.

Våld och hedersrelaterat våld och förtryck

En definition av våld är;

Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill"³

Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck skriver;

”Alla former av våld och förtryck ska motverkas och bekämpas. Att särskilt belysa det hedersrelaterade våldet och förtrycket innebär inte att det är värre än eller väsensskilt från annat våld i nära relation. Det finns både skillnader och likheter, men för att kunna möta de som är utsatta eller riskerar att utsättas för

¹ Se bilaga 1 och 2

² [Så arbetar kommuner och regioner med föräldraskapsstöd i en hederskontext \(mfof.se\)](https://mfof.se)

³ Per Isdal, Meningen med våld, Stockholm: Gothia förlag, 2001.

hedersrelaterat våld och förtryck på ett säkert och adekvat sätt måste vi se deras specifika behov, liksom de individer vi har framför oss.

Hedersrelaterat våld och förtryck handlar om att upprätthålla gemensamma normer och värderingar som råder i den egna familjen/slakten eller ett större kollektiv. Det kan också handla om att återupprätta familjens eller släktens anseende om det skadats. Heder handlar om en kollektiv moral där kontrollen av kvinnans sexualitet är en förutsättning för upprätthållandet av kollektivet och patriarkatet. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet betraktas därför som nödvändig för att upprätthålla familjens anseende. Familjens anseende och status är beroende av flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende. Det innebär att rykten kan räcka för att en familj ska anses förlora sin heder. Det kan också medföra att flickor och kvinnor som utsätts för sexuella övergrepp inte vågar berätta om det, och att de skuldbeläggs om det kommer fram.

Föreställningen om att mäns och familjers heder beror på kvinnors och flickors sexuella beteende hör också samman med förekomsten av barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor.

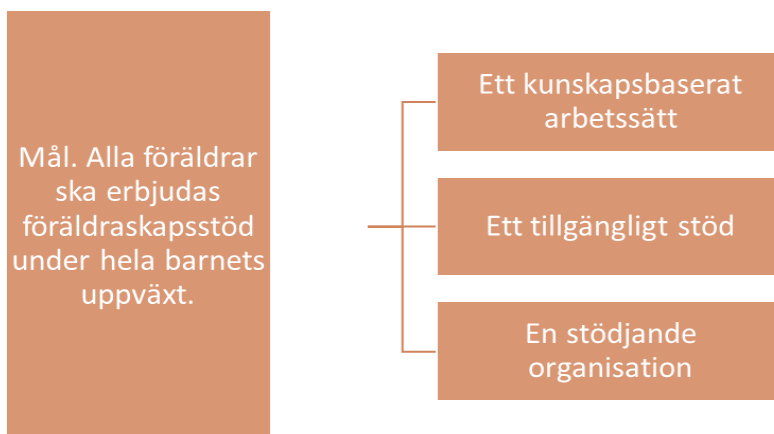
Att leva i en hederskontext innebär att det finns förväntningar och krav på att familjens, släktens eller ett ännu större kollektivs intressen sätts framför de egna. Val av partner är till exempel många gånger inte en individs eget val utan en angelägenhet för familjen eller ett större kollektiv.”⁴

Föräldraskapsstöd och specifikt stöd till föräldrar som finns i en hederskontext

Barn har rätt att få sina grundläggande behov tillgodosedda och att leva i en trygg miljö och uppnå bästa möjliga hälsa. Föräldrar spelar en viktig roll i att främja sina barns hälsa och utveckling, och samhället har både möjligheten och ansvaret att stödja dem i detta. Att ha ett strukturerat och systematiskt arbete med föräldrastöd är därför viktigt för ett framgångsrikt hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Den nationella strategin för föräldraskapsstöd innehåller tre målområden som är centrala att vidareutveckla för att uppnå målsättningen i strategin om att alla föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets hela uppväxt.

⁴ [Vad är hedersrelaterat våld och förtryck? - \(hedersfortryck.se\)](https://hedersfortryck.se) (2024-05-15)

Ett kunskapsbaserat arbetssätt

Det stöd som erbjuds baseras på bästa tillgängliga kunskap för att få avsedd effekt behöver. Det behövs kunskapsutveckling med framtagande av ny kunskap, värdering och systematisering av den kunskap som redan finns samt implementering av identifierade kunskapsbaserade arbetssätt och metoder i olika verksamheter som erbjuder stöd.

Ett tillgängligt stöd

Jämfört med i dag behöver stödet till föräldrar bli mer tillgängligt. Variationen av insatser behöver vara stor och tröskeln till stöd låg. Stödet som erbjuds måste kännas relevant för föräldern och även vara praktiskt möjligt att ta emot vilket kan innebära att stödet måste anpassas efter både föräldrar och barns särskilda behov. Språk är en del som kan behöva anpassas och även vilka arenor som erbjuder stöd. Vissa föräldrar söker sig inte till de traditionella arenorna för stöd såsom barnhälsovården och när barnen blir äldre förvinner också flera av de självklara arenor som fanns med när barnen var mindre. Föräldraskapsstöd inom arenor som skola, föreningsverksamheter, primärvården och utveckling av webbaserade stödfunktioner kan innebära att fler föräldrar får tillgång till stöd.

En stödjande organisation

För att säkerställa ett effektivt och långsiktigt hållbart stöd är det viktigt att implementeringen av föräldrastödet organiseras och struktureras både lokalt och regionalt. Ansvariga aktörer för stödet måste finnas i en tydlig kedja över alla nivåer. Organisering av verksamheter för att stödja arbetet med föräldraskapsstöd kan handla om tydligt ledarskap och styrning, finansiering och kunskap. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har tagit fram en metod för att underlätta detta arbete. Metoden bygger på sju steg samt en checklista med faktorer av betydelse för en stödjande organisation.

Faktorer av betydelse för en stödjande organisation

1. Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen

En stödjande organisation behöver tillräckliga ekonomiska resurser för själva uppstarten, för spridning och för att kunna vidmakthålla fortsatt verksamhet, vilket kräver tidig långsiktig planering. Kostnaden för en ny föräldrastödjande insats varierar beroende på insats och gruppstorlek, men hälsoekonomiska analyser visar att det är både hälsomässigt och ekonomiskt lönsamt.

2. Stöd från ledningen

Ledningsstöd är avgörande i alla steg av implementeringsprocessen, särskilt i början, för att säkra finansiering och resurser. Engagerad ledning främjar samarbete, uppföljning och motivation hos personalen. Socialstyrelsen erbjuder vägledning för att leda evidensbaserat förändringsarbete, vilket kan vara relevant för kommunens arbete.

3. Tid och personalresurser

Tillräcklig tid är viktig för att personalen ska kunna införa nya arbetssätt utan att konkurrera med andra uppdrag. Implementering kräver tillräcklig tid och personal, beroende på insatsens omfattning. Dessutom tar det tid för organisationen att anpassa sig till nya arbetssätt, vilket varierar beroende på förändringens omfattning.

4. Organisationens kultur och klimat

För att lyckas med implementering krävs en stödjande kultur och klimat i organisationen. Kultur handlar om organisationens normer och värderingar, medan klimat är den tillfälliga stämningen. En bra arbetsmiljö innefattar engagerade ledare, medinflytande, samarbete, respekt, erkännande, personlig utveckling, lagom arbetsbelastning och goda relationer.

5. God intern kommunikation, samarbete inom organisationen och med andra aktörer

God intern kommunikation är en viktig framgångsfaktor för att implementera nytt föräldraskapsstöd, vilket underlättar samverkan mellan politiker och tjänstemän. Effektivt samarbete och samordning, särskilt regionalt, kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. Familjecentraler och samarbeten med forskningslärosäten exemplifierar sådana framgångsrika samarbetsformer.

6. Utbildning och expert/kunskapsstöd

Rätt kompetens hos personalen är avgörande för implementering och kvalitet. Utbildning och handledning säkerställer att kärnkomponenter i metoder bibehålls. Personalens kompetens stöds genom urval, utbildning, handledning och nätverk.

Expertstöd kan behövas för att välja lämpliga, evidensbaserade program. MFoF har sammanställt tillgängliga program i Sverige för att underlätta detta.

7. Tydliga målsättningar, uppföljning och utvärdering

Strukturerad och kontinuerlig uppföljning och utvärdering under hela implementeringsprocessen förbättrar resultaten. Återkoppling till personalen höjer kvaliteten och möjliggör löpande anpassningar. Tydliga mål, både övergripande och åtgärdsbaserade, är viktiga för uppföljning. Testning i liten skala kan identifiera hinder, vilket underlättar vid storskalig implementering.

8. Nationell styrning och politiskt stöd, engagemang och förankring

Nationell styrning sker genom lagstiftning, tydliga krav och ekonomiska styrmedel. Snabbare styrmedel inkluderar riktlinjer, kunskapsöversikter, arbetsinstrument och enkla uppföljningsmetoder. Kommuner och regioner efterfrågar nationella riktlinjer och kunskapsstöd. Politisk förankring och stöd på alla nivåer ökar chanserna för framgång. MFoF och Folkhälsomyndigheten erbjuder vägledande material om föräldraskapsstöd och implementering.

9. Tydlig ansvarsfördelning och en samordnare för föräldraskapsstöd

Tydlig ansvarsfördelning är avgörande för att undvika att arbetet faller mellan stolarna. Klara planer, rollfördelningar, styrdokument och lagstiftning hjälper till att tydliggöra ansvar. Många kommuner efterfrågar en samordnare för föräldraskapsstöd, vilket litteraturen stödjer som en effektiv strategi för att främja samarbete.

10. Överensstämmelse mellan insatsen och organisationens arbetssätt

Implementeringen av föräldraskapsstöd blir lättare om stödet passar organisationens värderingar, strategier och arbetssätt. Stora omorganisationer försvårar implementeringen, medan anpassning till nuvarande arbetssätt ökar chanserna för framgång. Föräldraskapsstöd hanteras ofta av socialtjänsten eller mödrabarnhälsovården, men placering i utbildningsförvaltningen eller folkhälsoarbetet kan också vara effektivt.

11. Kartläggning av behov, spridning och arenor

Att förstå behovet av föräldraskapsstöd i förväg underlättar val av lämpligt stöd och ökar chanserna till framgång. Varierande arenor för kontakt med föräldrar och målgruppsanpassad spridning av stöd ökar deltagande och implementeringsframgång.⁵

⁵ [Checklista – Faktorer av betydelse för en stödjande organisation \(mfof.se\)](#) 2024-05-15

Våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar som finns i en hederskontext

Forskning visar att hedersrelaterat våld och förtryck grundar sig på patriarkala och heteronormativa idéer om unga kvinnor och flickor. Personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer är särskilt sårbara. Samhällets stöd i föräldraskapet är en viktig åtgärd för att förhindra ojämlikhet och negativa konsekvenser för barn och unga. Regeringen anser att föräldraskapsstöd kan bidra till ett mer jämställt föräldraskap. Under rätt förhållanden kan insatser för att stödja föräldraskap motverka normer som rättfärdigar hedersrelaterat våld och förtryck samt erbjuda alternativ till repressiv uppfostran.⁶ Det förebyggande arbetet måste börja redan under barnets tidiga år. Arbetet med att förebygga samt upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas inom mödra- och barnhälsovården samt förskolan.

MFoF beskriver våldsförebyggande arbete på tre preventionsnivåer;

- **Universellt stöd** som bör erbjudas alla föräldrar under barnen hela uppväxt, oavsett hög- eller lågriskgrupper, för att främja god hälsa och utveckling och förebygga ohälsa och olika problem.
- **Selektivt stöd** som är riktade insatser som erbjuds till föräldrar eller familjer som är särskilt utsatta för en eller flera riskfaktorer eller har begynnande problem. Det kan exempelvis handla om föräldraskapsstöd till föräldrar med ursprung i länder där hedersnormer är vanligt.
- **Indikerat stöd** är riktade insatser till individer eller grupper där problem har observerats. Det kan exempelvis handla om stöd och insats från socialtjänsten vid konstaterat våld eller förtryck.⁷

Föräldrar har olika behov, så ett enda program kan inte passa alla. Förebyggande arbete måste ske innan det finns tecken på våld eller förtryck i familjen. Det är viktigt att vara medveten om risken att stigmatisera vissa grupper när man arbetar med preventiva åtgärder mot hedersrelaterat våld. Insatser bör ske på flera nivåer på grund av problemets kollektiva karaktär.

Strukturerade föräldraskapsinsatser kan vara effektiva i förebyggande arbete. Länsstyrelsen Östergötland anser att information och stöd måste finnas tillgängligt där föräldrar redan finns för att nå ut brett. En kartläggning från 2016 visade att det finns få exempel på föräldraskapsstöd specifikt utformat för att förebygga hedersrelaterat våld, och befintliga program når sällan ut till föräldrar med utländsk bakgrund.

⁶ [Delredovisning handlingsplan HRV 230420.pdf \(mfof.se\)](#) 2023-10-25

⁷ [Våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar – vad innebär det? \(mfof.se\)](#) 2024-05-15

Värderingar tar tid att förändra, och alla kommer inte vara mottagliga för förändring. Föräldrar som är öppna för förändring kan möta motstånd från sin omgivning som inte accepterar avvikelser från normer om oskuld, sexualitet, barnaga, och så vidare. Därför måste våldsförebyggande insatser vara beredda på dessa utmaningar och arbeta på många olika nivåer och forum.

Länsstyrelsen Östergötland bedömer att enbart ett specifikt program inte kan tillgodose hela målgruppens behov. Förebyggande arbete bör integreras i olika verksamheter som möter föräldrar genom barnens uppväxt. Det är viktigt att föräldrar med utländsk bakgrund får kunskap om barns uppväxtvillkor i Sverige, svensk lagstiftning, och barns rättigheter för att förbättra deras föräldraskap.

Framgångsnycklar som Länsstyrelsen Östergötland uppmärksammat:

1. Nå föräldrar i målgruppen: Information och stöd måste vara tillgängligt där föräldrar redan är. Stödet bör variera från grundläggande information till djupgående samtal. Tidig information om hur olika samhällsinstitutioner arbetar kan skapa förtroende och möjliggöra långsiktig förändring. Insatser bör ske på både universell och selektiv nivå.
2. Innehåll och form: Diskussioner om känsliga ämnen som oskuld och sexualitet kräver anpassade upplägg beroende på forumet. Rekrytering och utformning av stödprogram bör ta hänsyn till föräldrarnas tid i Sverige, språkkunskaper, och samhällskunskap. Stöd till föräldrar bör utgå från barns rättigheter och mänskliga rättigheter, med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck.
3. Aktörer och stöd till dessa: De som leder samtal med föräldrar behöver särskild utbildning och stöd. Utöver grundutbildning krävs kontinuerligt stöd och handledning. Externa aktörer som Länsstyrelsen kan bidra med konkreta verktyg och vägledning.
4. Långsiktig uppföljning och utvärdering: Det behövs mer kunskap om vilka insatser som är effektiva. Insatser på indikativ nivå kräver särskild uppmärksamhet för barnets säkerhet och trygghet.⁸

⁸ [DE 2019_6 \(lansstyrelsen.se\)](#) 2023-10-25.

Kartläggning

Kommun

Bergs kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Bergs kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
BHV	Svenska kyrkan (Kyrkis)
Skola	Röda korset
Socialtjänst	
Familjecentral	
Öppenvården (Socialtjänst, utan biståndsbeslut)	
Tillväxtavdelningen	
Integration	

Utbud av föräldraskapsstöd i Bergs kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 7 på en 10-gradig skala. Utbildning i föräldraskapsstöd till tonårsföräldrar ansågs behövas men stöd fanns till föräldrar med barn i alla åldrar.

2024 bedöms utbudet till 8/10. Nu finns personal utbildade i föräldraskapsstöd till tonårsföräldrar även om det fortsatt är mindre fokus på den målgruppen. Föräldraskapsstödet går att individanpassa. Finns kompetens inom ABC, Komet tonår, ICDP.

Samordning- utvecklingsområden i Bergs kommun

2019 ansågs utvecklingsområden kopplat till samordning av föräldraskapsstöd vara:

- Samordning för 0-5 år (familjecentral)
- Samordning för 13-18 år (med skola, föräldrar till konfirmandgrupper, tonårsgrupper)

2024 sker utveckling inom dessa områden. Det finns en heltid på Familjecentralen som även kan vara delaktig i Barnsäkert, samarbetar med kyrkis och biblioteket. Finns barnhälsoteam, elevhälsoteam. Det pågår diskussioner om fritidsgårdar, fältverksamhet, skolsociala team.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Bergs kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 8 av 10 där det fanns en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning men föräldraskapsstöd saknades i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 kvarstår uppfattningen av förankring. Det finns många tankar och satsningar som kommer uppifrån. Det har avsatts mer resurser för att jobba förebyggande, exempelvis tjänsten på familjecentralen.

Bergs kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>		X		Alla föräldrar ska kunna ta del av föräldraskapsstöd, så om det förekommer ska det såklart erbjudas. Det är dock ett svårt område att känna tillräcklig kompetens och det är bra att resurscentrum startar och att nationella kompetenscentrumet finns.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			X	Det finns rutiner för orosanmälan inom skola/förskola men inte specifikt om heder.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>			X	Det finns rutiner för orosanmälan inom skola/förskola men inte specifikt om heder.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>			X	Det finns rutiner för orosanmälan inom skola/förskola men inte specifikt om heder.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>		X		Inga specifikt om hedersrelaterat våld kopplat till samverkan.

Verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Bergs kommun är barnhälsoteam, och elevhälsoteam. Utifrån satsningen ”En kommun fri från våld” finns processledare från socialtjänst, både inom myndighet och öppenvård, skola, folkhälsa, säkerhetssamordnare m.fl.

Information och insatser i Bergs kommun

	Ja	Nej	Vet ej /Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>		X		Det pågår en utveckling där infogeneratoren kan komma att användas.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstämpning till era medborgare?</i>		X		
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			Ex. ABC-grupper
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X			Visst material finns på olika språk i ex Komet. Tolk används vid behov.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd</i>				Det finns inget specifikt stöd kopplat till

<i>och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>		X	hedersrelaterat våld. Men kommer det in till socialtjänsten ska stöd erbjudas.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>		X	Det finns inget specifikt stöd kopplat till hedersrelaterat våld. Men kommer det in till socialtjänsten ska stöd erbjudas.

Övrigt kopplat till Bergs kommuns föräldraskapsstöd

Det finns önskemål om en lista med "resurspalett" motsvarande den som tagits fram i för länet utifrån Barnsäkert. Det finns ett fokus på våld i kommunen och det finns med i introduktionsplaner för nyanställda inom hela socialtjänsten.

Sammanfattning Bergs kommun

Utifrån representantens beskrivning har Bergs Kommun utvecklat föräldraskapsstödet i positiv riktning från 2019, både utifrån utbud, samordning och förankring och att det är ett prioriterat område i kommunen. Det finns inget beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas rutiner, information och insatser som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck men föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik och föräldraskapsstöd på andra språk än svenska erbjuds.

Föräldraskapsstödet har ingen samordning på övergripande nivå och representanter tillfrågade i projektet uttrycker svårigheter i att ha överblick över föräldraskapsstödet i kommunen.

Förslag på utveckling i Bergs Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Det är positivt att det tycks finnas en hög förankring i kommunen i fråga om föräldraskapsstöd och att det avsatts mer resurser för det

förebyggande arbetet. För att utveckla stödet och vidmakthålla eventuella förändringar måste resurserna vara långsiktiga.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det finns inget beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas rutiner för hur kommunen ska samverka och arbeta i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Vissa kommuner nyttjar ex. kommunledningsgrupp, förvaltningsledningsgrupp eller liknande för att ta in frågorna om föräldraskapsstöd.

4. Se över eventuella samordningsvinster i struktur och målsättning med arbetet kring en ”kommun fri från våld” och eventuellt andra satsningar.

5. Undersök möjligheten att samverka med föreningsverksamheter och ex SFI kring föräldraskapsstöd.

Ett tillgängligt stöd kräver variation av insatser och att tröskeln är låg. Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn, något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Kommunens stöd anses ha bra variation vilket är positivt. Ett steg i att göra stödet ännu mer varierat och tillgängligt är att se över vilka fler arenor som kan vara möjliga för föräldrar att ta del av föräldraskapsstöd, exempelvis SFI och olika föreningsverksamheter.

6. Fortsätt arbetet med att erbjuda information på fler språk samt med hur spridningen av information görs.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är. Flera representanter från civilsamhället lyfter vikten av att myndigheter blir bättre på att sprida information på andra sätt, beroende på målgruppen.

Bräcke kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Bräcke kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
BHV	Svenska kyrkan (Kyrkis)
MVC	NBV
Socialtjänst	
Familjecentral	Bräcke skidklubb tillsammans med Hej Främling!
Öppenvården (Socialtjänst)	
Arbetsmarknadsenheten	Andra studieförbund
Föräldramöten (polis och folkhälsosamordnare medverkat)	

Utbud av föräldraskapsstöd i Bräcke kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 8 på en 10-gradig skala. Kommunen hade då en väl uppbyggd öppenvård som arbetar med flera olika insatser för barn och familjer utifrån det enskilda behovet.

2024 bedöms det finnas en otrolig bredd i det öppenvården erbjuder och utbudet täcker hela barnets uppväxt. Ex Fjärilen, Repulse, ABC, Bubblan, Komet, fältande. Det behövs en förändring i bilden av att det är "en stor grej" att ha kontakt med socialtjänsten. Kyrkan har en mötesplats som är lättillgänglig, ex "Tacotorsdag".

Samordning- utvecklingsområden i Bräcke kommun

2019 ansågs utvecklingsområden kopplat till samordning av föräldraskapsstöd vara:

- Ingen verksamhetsövergripande som håller i det. Planerar arbeta med det och samverka med skola/förskola

2024 är bilden att ledning inte förstår behovet av samordningsfunktion. Finns ingen som arbetar övergripande och det är svårt att ta ett samlat grepp. Behov en tvärsektionell arbetsgrupp som kan drivas frågorna tillsammans. Nu sköts samordning av föräldraskapsstöd utifrån engagemang.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Bräcke kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 4 av 10 där det var okänt om det fanns en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning men föräldraskapsstöd fanns med i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 anses förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 5 av 10. Folkhälsa finns inte med i de kommunövergripande målen. Men i planen för folkhälsa och brottsförebyggande arbete finns föräldraskapsstöd med. Organisationen har som mål att jobba med stödjande organisation. Bräcke kommun är även med i Barn och ungas uppväxtvillkor en pilot i samverka med LST, och fokusområden är skola, föräldraskapsstöd och en jämlik fritid.

Bräcke kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>			X	Finns beslut om att kommunen ska arbeta med föräldraskapsstöd, men inte specifikt vid hedersrelaterat våld. Beslutet innefattar inga resurser eller medel till samordning.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>		X		Finns om våld i nära relation men inte specifikt om hedersrelaterat våld och förtryck.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>		X		
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>		X		
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>		X		Finns om våld i nära relation men inte specifikt om hedersrelaterat våld och förtryck.

Verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Bräcke kommun är Socialtjänsten, både myndighet och öppenvård, Arbetsmarknadsenheten och folkhälsosamordnare. SSPF har funnits och ska starta upp igen.

Information och insatser i Bräcke kommun

	Ja	Nej	Vet ej/delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>		X		Nej, däremot finns information om BBIC på flera olika språk.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?</i>		X		
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			Flera olika former
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>			X	Delvis, med stöd av tolk.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller</i>				Ja, via öppenvården och CMV.

<i>familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	X		
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>	X		Ja, via öppenvården och CMV.

Övrigt kopplat till Bräcke kommuns föräldraskapsstöd

Politikerna har gett ett medborgarlöfte att jobba med mer information om ViNR (polisen och kommunen).

Sammanfattning Bräcke kommun

Utifrån representantens beskrivning har Bräckes Kommun föräldraskapsstöd blivit något bättre förankrat och prioriterat sedan 2019. Utbudet tycks fortsatt vara varierat medan det fortsatt finns behov av resurser och personal till att samordna och styra arbetet strategiskt. Det finns inget specifikt beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas rutiner och information som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck och information om föräldraskapsstöd på andra språk än svenska. Kommunen erbjuder föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik och representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds, via öppenvården och länsverksamheten Centrum mot våld.

Föräldraskapsstödet samordnas till viss del på övergripande nivå som gör en överblick av kommunens arbete möjligt. Samordningen bygger dock på engagemang och det finns inga beslut eller resurser kopplade till samordningen.

Förslag på utveckling i Bräcke Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Det är positivt att det finns ett mål att arbeta med

stödande organisation och deltar i pilotprojektet Barn och ungas uppväxtvillkor. För att möjliggöra implementering av stödande organisation behövs en politisk förankring och långsiktiga ekonomiska resurser.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödande organisation. Det finns inget beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas rutiner för hur kommunen ska samverka och arbeta i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Kommunens samordning bygger nu på engagemang vilket begränsar möjligheterna och långsiktigheten.

4. Arbeta för att tröskeln för föräldraskapsstöd ska bli lägre.

För att stödet till föräldrar ska bli mer tillgängligt måste variationen på insatser vara stor och ha en låg tröskel för stöd. Kommunen bedöms ha en bra variation på stöd med ett utbud som sträcker sig över barns hela uppväxt men lyfter att det är en "stor grej" att söka kontakt med socialtjänsten. Det ges exempel på kyrkan som en aktör som lyckas ha en lättillgänglig mötesplats. Tidig och generell information till föräldrar om socialtjänsten och stöd kan vara en del i arbetet med att sänka tröskeln att ta kontakt.

5. Utöka arenor som erbjuder föräldrastöd och undersök möjligheter till mer samarbeten.

Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn, något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Kommunens stöd anses ha bra variation vilket är positivt. Ett steg i att göra stödet ännu mer varierat och tillgängligt är att se över vilka fler arenor som kan vara möjliga för föräldrar att ta del av föräldraskapsstöd, exempelvis skola, förskola, integration, SFI och olika föreningsverksamheter.

6. Ta fram information på fler språk och arbeta med hur spridningen av information görs.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är och tidigt i etableringsprocessen för föräldrar med utländsk härkomst. Flera representanter från civilsamhället lyfter vikten av att myndigheter blir bättre på att sprida information på andra sätt, beroende på målgruppen.

Härjedalens kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Härjedalens kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
BHV	Svenska kyrkan
MVC	Studieförbund
Socialtjänst	
Familjecentral	Hej Främling!
Öppna förskolan	
Föräldramöten (där socialtjänst informerar)	NBV
Integration (med Hej Främling!	Suicide Zero

Utbud av föräldraskapsstöd i Härjedalens kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 8 på en 10-gradig skala. Samverkan fanns mellan regionen, grundskolan, familjeteamet, beroendeenheten. Det fanns en ny samverkansplan mellan skola och socialtjänst, men behövdes jobba mer med förskolan.

2024 bedöms utbudet till 7 eller 8 av 10. Det finns ett bra utbud med ABC på 4 orter i kommunen som rullar på bra. Familjecentralen är välbesökt. ABC för 0-2 år skulle vara ett bra komplement till nuvarande utbud, något man håller på att se över. Det är svårare att nå tonårsföräldrar, men där har Suicide Zero "Livsviktigt snack"

Samordning- utvecklingsområden i Härjedalens kommun

2019 ansågs utvecklingsområden kopplat till samordning av föräldraskapsstöd vara:

- Det finns arbetsgrupp men ingen budget för föräldraskapsstöd
- Föräldraskapsstödet och ledarskap för gruppträffar för föräldrar tas av ordinarie arbetstid (från ex. förskollärare, pedagoger, hemterapeuter).

2024 är situationen i stort likadan, det finns ingen budget för föräldraskapsstöd och resurser tas från annan verksamhet vilket resulterar i att kostnaderna inte syns på samma sätt.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Härjedalens kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 7 av 10 där det saknades en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning men föräldraskapsstöd fanns med i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 finns det god representation från ledningsfunktioner i arbetsgruppen, från skola, socialtjänst och utvecklingsenheten. Socialchef med flera har insyn. Det är en prioriterad fråga och det finns med som mål i Folkhälsoplanen, "Vi vill ha trygga och starka föräldrar" med delmål kopplat till att erbjuda ABC-grupper, familjecentraler och digitalt föräldrastöd.

Härjedalens kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>		X		Finns inga politiska beslut. Socialtjänsten fattar beslut i individärenden.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			X	Finns utbildningsbehov inom skola- kanske elevhälsa som i sin tur kan stötta lärare.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>			X	
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>			X	Barnmorskor har fått utbildning, det är oftast de som upptäcker.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>			X	

Det är oklart vilka verksamheter som samverkar kring hedersrelaterat våld och förtryck i Härjedalens kommun. Ett arbete kommer att genomföras kopplat till "En kommun fri från våld".

Information och insatser i Härjedalen kommun

	Ja	Nej	Vet ej /Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>			X	Tryckt material finns enbart på svenska. På SFI har det informerats om föräldrastöd och ANDTS. Tobaksfri Duo och "Föräldrahandboken om droger" skickas ut på lika språk.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstämpning till era medborgare?</i>			X	Inte allmän information. Information på SFI om lagar, rättigheter och att våld inte är tillåtet. Ungdomsmottagningen informerar om sexuella rättigheter. Hälsoguiderna från regionen har varit på SFI och informerat.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			Ex. ABC-grupper.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>			X	Delvis. Svårt att få till i grupp pga för få. Generell information på Familjecentralen.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller</i>	X			Via socialtjänsten, efter individuell bedömning.

<i>familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>	X		Via socialtjänsten, efter individuell bedömning.

Övrigt kopplat till Härjedalens kommuns föräldraskapsstöd

Det finns en ambition att arbeta utifrån stödjande organisation men också att bygga upp föräldraskapsstödet på länsnivå. Region JH finns med föräldrar från början. Kanske går det att göra något samarbete liknande som familjecentralens avtal. Kommunerna mäktar inte med själva och hur jämlik hälsa kan det bli när kommuner kan prioritera ner föräldraskapsstöd. Går det att bygga stödjande organisation på länsnivå med gemensamt årshjul och med gemensamma utskick. Samordningen regionalt är viktig och att få en långsiktighet i det.

Sammanfattning Härjedalens kommun

Utifrån representantens beskrivning är Härjedalens Kommuns föräldraskapsstöd i stort likt i utbud, förankring, och samordning sedan 2019. Det bedöms finnas ett bra utbud och vara en prioriterad fråga men det saknas fortsatt resurser som inte behöver tas från annan verksamhet. Det finns inget beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas rutiner och information som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck. Kommunen erbjuder föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik och representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds efter individuell bedömning.

Föräldraskapsstödet samordnas på övergripande nivå som gör en överblick av kommunens arbete möjligt.

Förslag på utveckling i Härjedalen Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Det är positivt att förankring upplevs stark och att det finns en ambition mål att arbeta med stödjande organisation men i nuläget finns ingen budget för föräldraskapsstöd. För att möjliggöra implementering av stödjande organisation behövs en politisk förankring och långsiktiga ekonomiska resurser.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det finns inget beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas rutiner för hur kommunen ska samverka och arbete i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Kommunens samordning bygger nu på engagemang vilket begränsar möjligheterna och långsiktigheten.

4. Se över eventuella samordningsvinster i struktur och målsättning med arbetet kring en ”kommun fri från våld” och eventuellt andra satsningar.

5. Utöka arenor som erbjuder föräldrastöd och undersök möjligheter till mer samarbeten.

Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn, något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Kommunens stöd anses ha bra variation vilket är positivt. Det är dock svårare att nå ut till föräldrar med tonårsbarn. Ett steg i att göra stödet ännu mer varierat och tillgängligt är att se över vilka fler arenor som kan vara möjliga för föräldrar att ta del av föräldraskapsstöd, exempelvis skola, SFI och olika föreningsverksamheter. Möjligheten till webbaserat stöd bör också undersökas.

6. Ta fram information på fler språk och arbeta med hur spridningen av information görs.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är och tidigt i etableringsprocessen för föräldrar med utländsk härkomst. Flera representanter

från civilsamhället lyfter vikten av att myndigheter blir bättre på att sprida information på andra sätt, beroende på målgruppen. Kommunen uppger även att det är svårt att erbjuda stöd i grupp på andra språk än svenska då deltagarna blir för få. Kommunen kan undersökas om det går att samverka med andra kommuner om möjligheter att samarrangera grupper på andra språk, eventuellt helt eller delvis digitala.

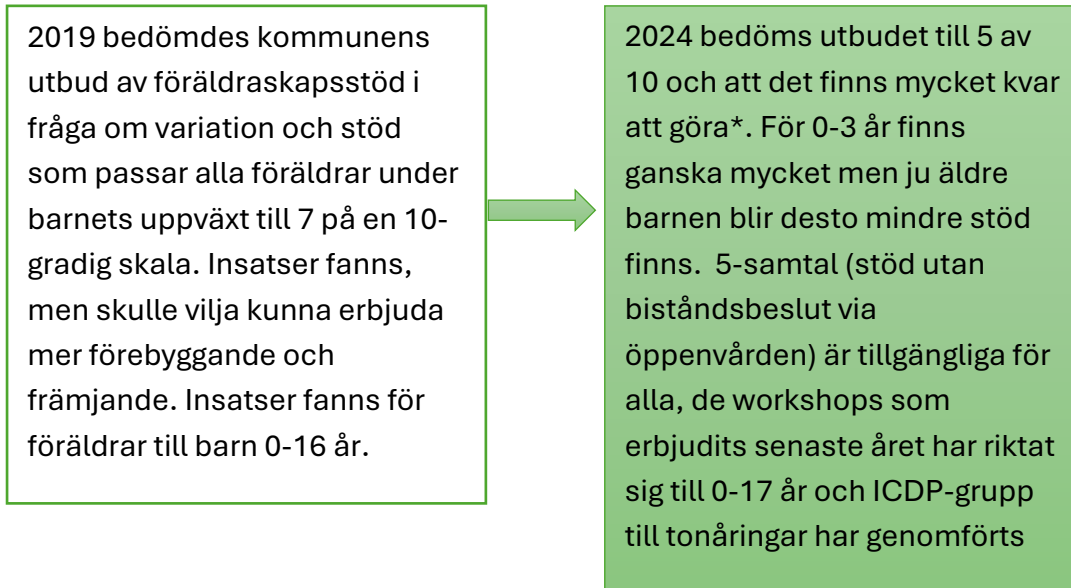
Krokoms kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Krokoms kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
BHV	Svenska kyrkan
Förskola	Studieförbundet vuxenskolan
Socialtjänst	
Familjecentral	Hej Främling!
Öppna förskolan	
Skola	ABF
Öppna enheten (socialtjänst)	Studieförbundet BILDA
Elevhälsan	SENSUS
Bibliotek	NBV
Budget- och skuldrådgivare	Suicide Zero
Folktandvården	Medborgarskolan
1177	Studieförbundet Ibn Rushd
Polisen	Folkuniversitetet
Hälsoguider (Region JH)	Rädda barnen
Integration	Tilia
SFI/Lärcentrum	Nattvandring
BUP	Föreningen MÄN
HAB	Krokoms internationella vänförening
UMO	Nationella organisationer och digitala stöd ex. BRIS
FBH	

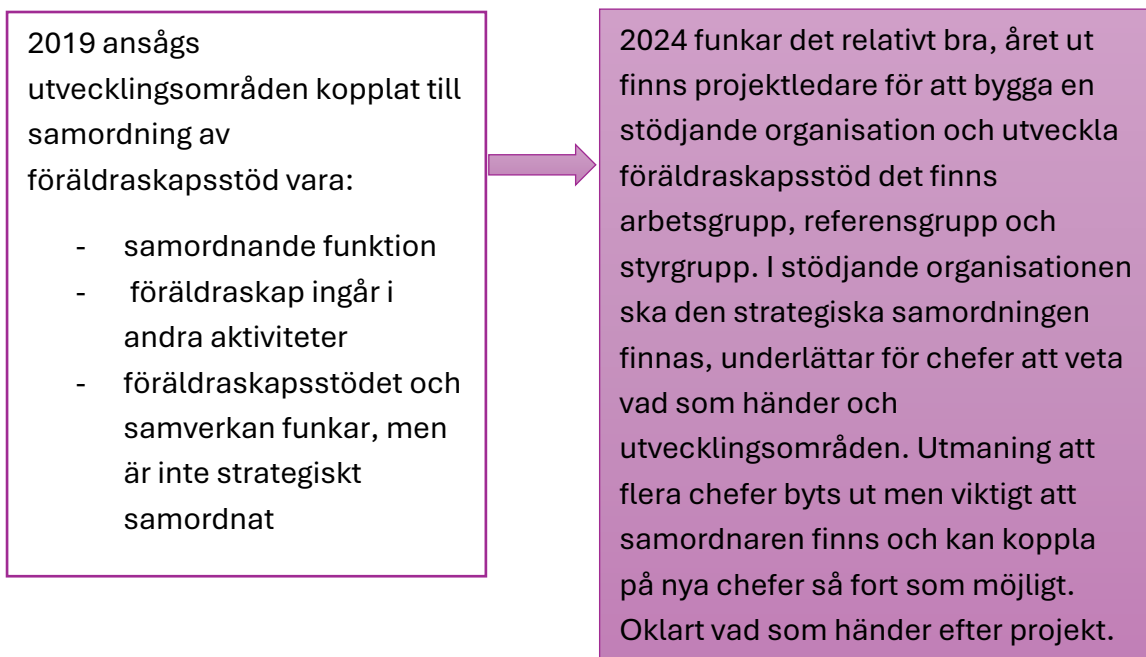
Familjerådgivningen	
Centrum mot våld	

Utbud av föräldraskapsstöd i Krokoms kommun

* Behovet av stöd anses komplext och att utöver utbudet är även föräldrars tilltro till att de kan påverka sin situation med sina barn avgörande.

Samordning- utvecklingsområden i Krokoms kommun

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Krokoms kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 4 av 10 där det var okänt om det fanns en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning och om föräldraskapsstöd fanns med i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 är det fortsatt okänt om det finns en handlingsplan men nu bygger kommunen en arbetsmodell och kommer eventuellt ta fram en handlingsplan. Krokoms kommun har nu en målbild och flera olika typer av styrdokument som visar på vikten av att satsa på föräldraskapsstöd i kommunen.

Krokoms kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>		X		Inte på någon övergripande nivå.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	X			Finns skriftliga rutiner, i pappersform, runt hedersrelaterat våld och förtryck. Rutinerna ska nu digitaliseras. Rutinerna tar upp processer, stödfunktioner mm.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett</i>	X			Se ovan.

<i>barnäktenskap har skett?</i>			
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>	X		Se ovan.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>		X	Delvis. Det finns rutiner om tidig samverkan kring ärenden om våld i nära relation men inte specifikt om hedersrelaterat våld och förtryck.

Verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Krokoms kommun är socialtjänstens vuxenhandläggare, barn och familj-handläggare och integration. JämtBUS-nätverk, SSPF och ANDTS-nätverk har funnits men är lite osäkert kring vad som är aktivt. Operation Norrsken används för operativ samverkan på länsnivå och Nationellt center för hedersrelaterat våld och förtryck nyttjas vid behov. Tidigare fanns ett lokalt ViNR- nätverk (socialtjänst, polis, primärvård, skola mfl) men inte nu. Samordnare finns men informationen/rollen blir knuten till IFO.

Information och insatser i Krokoms kommun

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>	X			Integration hjälper till att nå ut med information på olika språk. Det finns även information på samhällsorienteringen och SFI.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnåktenskap och könsstympning till era medborgare?</i>			X	Delvis, ingen generell information. Samhällsundervisning via integration om jämställdhet, desinformation, soc.sekr är med och informerar.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			Ja, i flera olika former.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X			Ja, försöker erbjuda språkstöd, ABC - grupp med språkstöd och extra samtal via integration. Ömsesidig respekt på BHV/Familjecentralen erbjuds på andra språk.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	X			Om det förekommer skulle socialtjänsten försöka lösa det.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka</i>	X			Om det förekommer skulle socialtjänsten försöka lösa det.

könsstympling på yngre syskon?

--	--	--	--

Övrigt kopplat till Krokoms kommuns föräldraskapsstöd

Bra att resurscentrum för hedersrelaterat våld finns, kommunen kommer aldrig kunna bygga upp tillräcklig erfarenhetsbas. Stöd och information måste komma in under etableringstiden, där blir integration en viktig aktör. Kommunen har en resurs under 2023-2024 för att jobba med stödjande organisation, styrgrupp, arbetsgrupp och referensgrupp. Organisationen har tagit extern hjälp för att jobba med kommunikation runt föräldraskapsstöd och har tagit fram en kommunikationsplan som presenterats för de andra kommunerna i nätverket för föräldraskapsstöd.

Sammanfattning Krokoms kommun

Utifrån representantens beskrivning har Krokoms Kommuns föräldraskapsstöd utvecklats mycket i fråga om samordning, då ett projekt drivs för att implementera stödjande organisation. Utbudet bedöms lägre än 2019, eventuellt för att det finns en bättre överblick i vad som saknas nu utifrån nyligen gjord kartläggning. Det finns inget beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns rutiner som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik, även på andra språk än svenska och representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds efter individuell bedömning.

Föräldraskapsstödet samordnas på övergripande nivå, med arbetsgrupp, styrgrupp och referensgrupp. Samordnare är projektfinansierad fram till slutet av 2024.

Förslag på utveckling i Krokoms Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Det är positivt att det arbetas med stödjande organisation, finns en samordning och en stark förankring. Arbetet med stödjande organisation är finansierat till slutet av 2024. För att metoden ska kunna implementeras helt och vidmakthållas behövs långsiktiga ekonomiska resurser.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det finns inget beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas delvis rutiner kring samverkan. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Utöka arenor som erbjuder föräldrastöd och undersök möjligheter till mer samarbeten.

Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn, något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Trots den stora mängd aktörer inom föräldraskapsstöd som kartlagt bedöms det finns mycket kvar att utveckla utifrån utbud och variation. Det är exempelvis svårare att nå ut till föräldrar med äldre barn. Ett steg i att göra stödet ännu mer varierat och tillgängligt är att se över vilka fler arenor som kan vara möjliga för föräldrar att ta del av föräldraskapsstöd, exempelvis föreningsverksamheter. Möjligheten till webbaserat stöd bör också undersökas.

Strömsunds kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Strömsunds kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
Skola	Svenska kyrkan
Socialtjänst	Studieförbund (enstaka insatser)
Öppenvård	
Familjecentral	
Öppna förskolan	
Föräldramöten (där polis medverkar)	
Resurscentrum integration	
Nya närvården	
BUP	
HAB	

Utbud av föräldraskapsstöd i Strömsunds kommun

2024 ger två representanter olika bilder av utbudet:

1. 6 eller 7 av 10. Tror alla aktörer försöker göra sitt bästa och skräddarsy efter behov och samverka men lyckas inte nå alla föräldrar. Begränsat med platstolkar är en utmaning.
2. 8 av 10, IFO har bra samverkan med skolorna och Familjecentralen och har påbörjat ett samarbete med familjecentralerna i kommunen via Barnsäkert. IFO erbjuder ABC för föräldrar med barn i åldern 3-12 år och föräldrastegen för tonårsföräldrar. I övrigt blir det individuellt stöd till föräldrarna med traditionell familjebehandling.

Samordning- utvecklingsområden i Strömsunds kommun

2024 beskriver två representanter samordningen:

1. 4 eller 5 av 10. De som vill samverka gör det och gör så gott vi kan men kan utvecklas. Det upplevs inte finnas samordning.
2. 10 av 10. Duktiga på att samverka. Har Trampolinen tillsammans med skolorna för ungdomar med skolproblematisk frånvaro där stöd ges både till ungdomen och föräldrar, SSPF – där skola, socialtjänst, polis och fritid samverkar kring ungdomar med normbrytande beteende och dess föräldrar. Barnsäkert med Barnhälsovården samt samverkan i gemensamma ärenden med Barn- och ungdomspsykiatri. Samverkar även med HAB.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Strömsunds kommun

2024 beskriver två representanter förankringen:

1. Upplever inte som en prioritet alls eftersom ingen samordning men många chefer är engagerade och prioriterat men lågt politiskt vilket leder till att det inte finns samordning eller satsning på föräldraskapsstöd.
2. anser att förankringen är 10 av 10. Det finns väl uttalat att verksamheterna ska samarbeta med andra, även från socialnämnden. Föräldraskapsstöd finns med i kommunens mål men inte tydligt hur målen ska uppfyllas. Okänt om det finns en specifik handlingsplan.

Strömsunds kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>			X	Delvis, inget kommunövergripande men för förvaltningen Framtid och utveckling.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	X			Ja, IFO har skriftliga rutiner. Resurscentrum integration vet hur frågorna ska hanteras och vägleder skolor och förskolor.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>		X		
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>		X		
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>	X			Ja, mellan socialtjänstens myndighetssida och resurscentrum integration.

Verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Strömsunds kommun brukar främst vara socialtjänst och Resurscentrum integration vid individärenden. Det finns även en samverkansgrupp mot radikaliserings, där kan även frågor om hedersrelaterat våld och förtryck lyftas.

Information och insatser i Strömsunds kommun

	Ja	Nej	Vet ej /Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>	X			På kommunens hemsida går det att välja språk. Resurscentrum integration har även tagit fram material till nyanlända på lätt svenska som går igenom med hjälp av tolk.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?</i>			X	Inte direkt om heders till allmänheten men mycket information och länkar på kommunens hemsida. RCI kommer in på det i det egna materialet och tar med barnmorska för att informera.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X			Ja med tolk och på samhällsinformationen med språkstöd.

<p><i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i></p>	<p>X</p>		
<p><i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i></p>		<p>X</p>	<p>Har ej varit aktuellt.</p>

Övrigt kopplat till Strömsunds kommuns föräldraskapsstöd

Det finns en rutin att alla, oavsett profession, som börjar på IFO ska gå grundläggande utbildning i våld i nära relationer samt få fortbildning. Tre personal från IFO går utbildning i Patriark. Under tiden för denna kartläggning sökte och beviljades Strömsunds kommun projektmedel för en satsning på kompetenshöjning inom förskola gällande hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanfattning Strömsunds kommun

Två representanter från olika delar i Strömsunds kommun ger skilda bilder kring föräldraskapsstödet i kommunen, framför allt i fråga om samordning och samverkan samt förankring i kommunen. Det finns inget övergripande beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck men för en av förvaltningarna. Det finns till viss del specifika rutiner som rör hedersrelaterat våld och förtryck och det finns information om föräldraskapsstöd på olika språk. Det erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik, även på andra språk än svenska och representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds efter individuell bedömning.

Förslag på utveckling i Strömsunds Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Stödjande organisation kräver organisering och struktur både lokalt och regionalt med samtliga aktörer i en tydlig kedja på alla nivåer, samt god intern kommunikation. Det är positivt att föräldraskapsstöd inom delar av kommunen anses högt förankrat och att samverkan fungerar. Bilderna går dock isär av hur förankringen, samordningen och samverkan kring föräldraskapsstöd ser ut i kommunen. Det blir otydligt i kartläggningen hur det ser ut på övergripande nivå och risken är att det även i kommunen är otydligt och personbundet/ bundet till en viss arbetsplats.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det finns inget övergripande beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas delvis rutiner kring samverkan och arbete i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Det är oklart hur kommunens föräldraskapsstöd samordnas i nuläget.

4. Delta i regional samverkan runt föräldraskapsstöd.

Stödjande organisation kräver organisering och struktur både lokalt och regionalt. Kommunen har inte varit representerade i länsnätverket för föräldraskapsstöd vilket försvårar arbetet och samverkan på regional nivå.

Ragunda kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Ragunda kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
Skola	Svenska kyrkan
Socialtjänst	
Familjecentral	

Öppna förskolan	
BHV	
MVC	
Kultur och fritid (medel till språkstödande aktiviteter för föräldrar som är nyanlända eller massflyktingar)	
Föräldramöte (ANDTS, polis, JGY haft träff för föräldrar om ANDTS)	

Utbud av föräldraskapsstöd i Ragunda kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 7 på en 10-gradig skala. Utbudet var delvis varierat. Dels erbjöds insatser i samverkan mellan skola och socialtjänst, dels diverse frivilliginsatser för föräldrar erbjuds, tex familjecentral, komet, abc-program.

2024 bedöms utbudet vara relativt oförändrat. Trampolinen har funnits (som dock pausats och eventuellt kommer försvinna), ABC, komet. Det finns främst insatser riktat till 3-12 år. Familjecentralen har 0-6 år. Det saknas till föräldrar med barn över 12 år.

Samordning- utvecklingsområden i Ragunda kommun

2019 ansågs utvecklingsområden kopplat till samordning av föräldraskapsstöd vara:

- Det saknas samordning.
- Vissa föräldraskapsinsatser bedrivs och erbjuds men inte för hela åldersgruppen 0-18 år.

2024 behöver stöd till tonårsföräldrar fortfarande utvecklas. Det finns en samordning mellan IFO, Familjecentral och förskola.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Ragunda kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 2 av 10 där det saknades konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning och föräldraskapsstöd saknades i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 anses förankringen fortsatt vara låg. Skolchef och IFO-chef finns med men det är inte prioriterat politiskt. Finns ingen konkret handlingsplan och föräldraskapsstöd är inte med i målen. Skolan får inte resurser för att samverka inom Trampolinen.

Ragunda kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>			X	Inga politiska beslut men ska erbjuda föräldraskapsstöd till alla. Ärenden om hedersrelaterat våld kommer sällan till IFO-även om tror att det förekommer i kommunen. Skola/förskola och andra verksamheter som möter barn och föräldrar dagligen kanske märker mer.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			X	Skola och förskola har en rutin om oro för att barn far illa. Det står inte specifikt om hedersvåld men "våld och förtryck". IFO har inga skriftliga rutiner men ska se över det.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>		X		

<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstämpling har skett?</i>			X	Finns med som exempel i skolans rutin om oro för att barn far illa.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>			X	Generell rutin för samverkan inom avdelningen (IFO, bistånd mm) Skriftliga avtal om Barnhälsoteam och lokala JämtBus (forum som varit nere sedan pandemin).

Verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Ragunda kommun är socialtjänst, skola och förskola utifrån rutinen Oro för barn som far illa. Trampolinen och flera andra samverkansformer är pausade utifrån att verksamheterna inte ges resurser för att möjliggöra medverkan. Barnahus och Operation Norrsken blir viktiga i samverkan.

Information och insatser i Ragunda kommun

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>	X			Finns länkat på hemsidan. Information om föräldraskapsstöd har hållits på AME på olika språk.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstämpling till era medborgare?</i>		X		
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd</i>				Ja, exempelvis ABC som innefattar Jämställdhet och

<i>som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X		genus men pratar aktivt om det som en del i allt föräldraskapsstöd.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X		Ja med tolk, om någon velat gå i grupp har man erbjudit tolk. Haft ABC grupp förra året på Tigininja och i år på arabiska. Annars med tolk, google translate och tecken som stöd.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	X		Ja, om ärenden kommer och behovet finns, flexibla insatser, köper in om kompetens saknas i kommunen.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>	X		Ja men har aldrig varit aktuellt.

Övrigt kopplat till Ragunda kommuns föräldraskapsstöd

ViNR rutin/handlingsplan skulle behöva revideras. Det saknas kvalitetssamordnare/verksamhetsutvecklare i kommunen vilket gör det svårt att få till styrdokument som är uppdaterade och användbara. Kommunen har inlett ett samarbete med Rädda Barnen kring mobila fritidsgårdar.

Sammanfattning Ragunda kommun

Utifrån representantens beskrivning verkar föräldraskapsstödet i kommunen vara liknande som 2019 och vissa förutsättningar tycks ha försämrats. Prioriteten och förankring anses låg och vissa samverkansforum har pausats på grund av bristande resurser. Det finns inget specifikt beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas rutiner och information som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik, även på andra språk än svenska och

representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds efter individuell bedömning.

Föräldraskapsstödet samordnas men resurser för samordningen finns inte budgeterade.

Förslag på utveckling i Ragunda Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödande organisation. För att utveckla stödet och vidmakthålla eventuella förändringar måste resurserna vara långsiktiga. Det är positivt att delar av ledningen är med i arbetet men föräldraskapsstöd ses inte som ett prioriterat område och det finns inte resurser för samordning eller samverkan.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödande organisation. Det finns inget övergripande beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas delvis rutiner kring samverkan och arbete i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete. Representanterna från kommunen lyfter utmaningarna med resurser för arbete med exempelvis styrdokument. Frågan om läns-gemensamma styrdokument eller mallar för riktlinjer kan lyftas i läns-samverkan.

3. Tillsätt en budgeterad samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Kommunens föräldraskapsstöd samordnas på viss nivå i nuläget men samordningen saknar fast finansiering.

4. Utöka arenor som erbjuder föräldrastöd och undersök möjligheter till mer samarbeten.

Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn, något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Variationen och utbudet bedöms vara relativt bra men med en del utvecklingsområden. Det saknas framför allt stöd till föräldrar med äldre barn. Ett steg i att göra stödet ännu mer varierat och tillgängligt är att se över vilka fler arenor som kan vara möjliga för föräldrar att ta del av föräldraskapsstöd, exempelvis föreningsverksamheter. Möjligheten till att utöka samverkan med Rädda Barnen så att mobila fritidsgårdar även kan kopplas till stöd till föräldrar kan vara ett alternativ. Möjligheten till webbaserat stöd bör också undersökas.

Åre kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Åre kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
Skola	Ömsesidig respekt (privat företag men erbjuds även i kommunal regi)
Förskola	Ev. idrottsförbund
Socialtjänst	
Öppenvård	
Familjecentral	
Öppna förskolan	
BHV	
MVC	

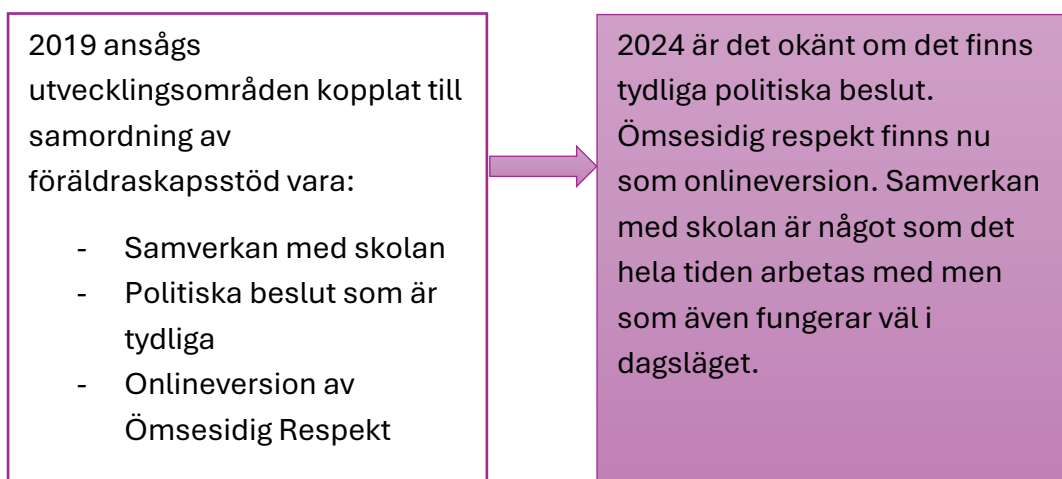
Utbud av föräldraskapsstöd i Åre kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 9 på en 10-gradig skala med hänvisning till att det alltid går att finjustera lite.

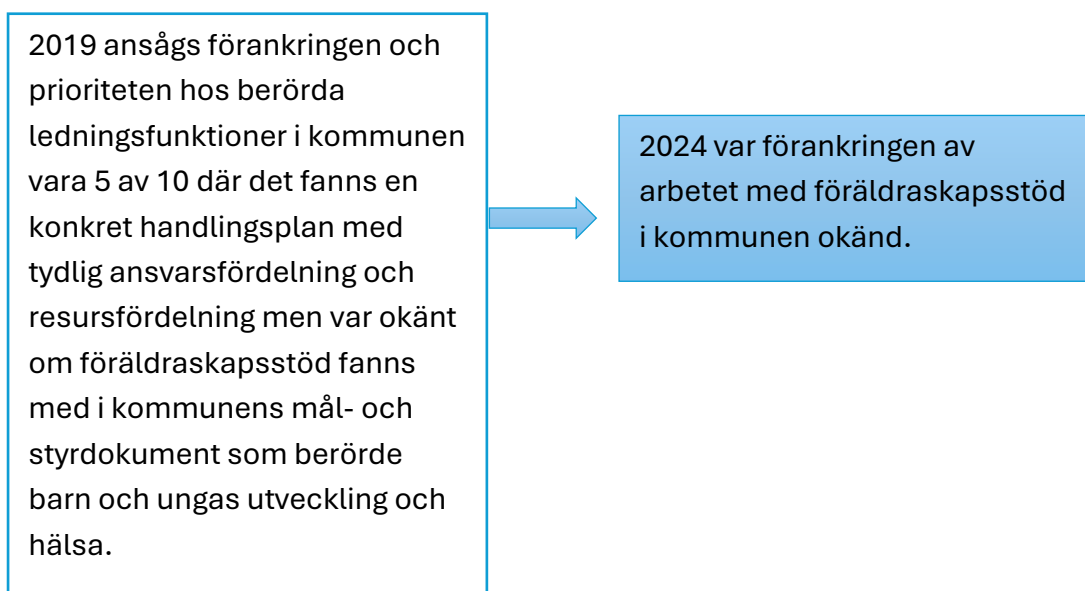

2024 anses utbudet ha utvecklats även om det finns möjlighet att utveckla det ännu mer. Fler har fått utbildning i Ömsesidig respekt som nu även finns i digital form och i tonårsprogram.

Samordning- utvecklingsområden i Åre kommun

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Åre kommun

Åre kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>			X	Vet ej.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller</i>				Ev. har Vuxen och barn och familjenheterna inom socialtjänsten.

<i>kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			X	
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>			X	Ev. har Vuxen och barn och familjenheterna inom socialtjänsten.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>			X	Ev. har Vuxen och barn och familjenheterna inom socialtjänsten.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>			X	

Det är okänt vilka verksamheter som samverkar runt hedersrelaterat våld och förtryck i Åre kommun.

Information och insatser i Åre kommun

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>			X	Eventuellt finns information om föräldraskapsstöd på andra språk inom integration eller Ömsesidig respekt.

<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?</i>		X	Vet ej.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X		Erbjuder generellt föräldraskapsstöd.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X		Ömsesidig respekt har haft det i samarbete med integration.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>		X	Inte specifikt med denna inriktning utan generellt föräldraskapsstöd/familjebehandling
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>		X	Inte specifikt med denna inriktning utan generellt föräldraskapsstöd/familjebehandling

Övrigt kopplat till Åre kommuns föräldraskapsstöd

Åre kommun erbjuder bland annat Ömsesidig respekt, en modell för föräldraskapsstöd som erbjuds av ett privat företag som även anlitas som konsult och handledare i kommunen.

Sammanfattning Åre kommun

Utifrån representanternas beskrivning tycks föräldraskapsstödet i kommunen vara liknande som 2019. Utbudet som 2019 ansågs vara 9 av 10 anses nu ännu högre, även om det fortsatt kan utvecklas. Prioriteten och förankring är okänd i kommunen. Det är okänt om det finns något beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas eller är okänt om det finns rutiner och information som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik och även på andra språk än svenska.

Det är okänt om det finns någon övergripande samordning av föräldraskapsstödet i Åre kommun.

Förslag på utveckling i Åre Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Stödjande organisation kräver organisering och struktur både lokalt och regionalt med samtliga aktörer i en tydlig kedja på alla nivåer, samt god intern kommunikation. Det är positivt att utbudet av föräldraskapsstöd tycks vara brett och att det finns både stöd till föräldrar med tonåringar och ett webbaserat stöd. Det är dock okänt hur förankringen kring föräldraskapsstöd ser ut och hur strukturen ser ut.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det är inte känt om det finns något beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck eller rutiner kring samverkan och arbete i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en

samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Det är oklart hur kommunens föräldraskapsstöd samordnas i nuläget.

4. Delta i regional samverkan runt föräldraskapsstöd.

Stödande organisation kräver organisering och struktur både lokalt och regionalt. Kommunen har inte varit representerade i länsnätverket för föräldraskapsstöd vilket försvårar arbetet och samverkan på regional nivå.

5. Ta fram information på fler språk och arbeta med hur spridningen av information görs.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är och tidigt i etableringsprocessen för föräldrar med utländsk härkomst. Flera representanter från civilsamhället lyfter vikten av att myndigheter blir bättre på att sprida information på andra sätt, beroende på målgruppen.

Östersunds kommun

Aktörer som erbjuder föräldraskapsstöd i Östersunds kommun

Offentliga aktörer	Andra aktörer
BHV	Vuxenskolan
MVC	NBV
Förskola	BILDA
Socialtjänst	SiSU
Familjelotsen	Sportfiskarna (samarbete med öppna förskolan)
Familjecentraler	Svenska kyrkan (Kyrkis, enastående föräldrar mm)
Öppna förskolor	Friluftsförbundet
Skola	Idrottsföreningar
Bibliotek	Länsförsäkringar (kostnadsfria lovaktiviteter)
Fritidsgårdar	Equmeniakyrkan
Kulturskolan	
Budget- och skuldrådgivare	

Hälsoguiden (Region JH)	
Integrationservice	
SFI/Lärcentrum	
BUP	

Utbud av föräldraskapsstöd i Östersunds kommun

2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till 8 på en 10-gradig skala. Det fanns enskilt stöd med låg tröskel. Specifika målgrupper (fängelse, psykiskt sjuka, NPF, barn i riskgrupper, nyanlända, skolfrånvaro). Universellt stöd erbjöds till föräldrar med barn 0-12 år.

2024 bedöms utbudet fortsatt till 8 av 10 men skulle kunna önska mer. Nu har kommunen utvecklat det universella stödet, erbjuder till 0-17 år. Vägledande samspel finns till alla. Finns mycket bra stöd och utbudet finns men är det på rätt arenor och når informationen ut? Fördel med familjelotsen, ännu tydligare med låg tröskel för enskilt stöd, finns även med på alla öppna förskolor.

Samordning- utvecklingsområden i Östersunds kommun

2019 ansågs utvecklingsområden kopplat till samordning av föräldraskapsstöd vara:

- Ingen verksamhets- övergripande som håller i detta. Vi ser bristen och tänker påbörja ett arbete kring detta framöver och samverkan med förskola och skola.
- Samordning, paraplyperspektiv saknas. (Uppföljning, utvärdering).
- Resurser, hur kommer resurserna bäst till godo? (Utvärdering, analysering).
- Synlig styrkedja

2024 har det tagits beslut för att börja ett utvecklingsarbete kopplat till stödjande organisation 2025. Det är viktigt att det blir möjlighet till förankring och styrning på någon högre nivå för att lyfta perspektiven från de enskilda verksamheterna och främja samverkan. Metodstödet för stödjande organisation behövs, bland annat för att veta att vi gör rätt saker. Förälder Östersund har blivit en del av Familjelotsen. Familjelotsens resurser räcker inte till för hela Förälder Östersunds uppdrag också. Det krävs mer resurser för samordning, det har saknats arbetstid och mandat/struktur, det är en av anledningarna att verksamheten driver utvecklingsarbete kring stödjande organisation.

Förankring och mål inom föräldraskapsstöd i Östersunds kommun

2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara 3 av 10 där det saknades en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning och var okänt om föräldraskapsstöd fanns med i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa.

2024 bedöms förankringen högre. Det känns hoppfullt då det upplevs förankrat hos strateger och på KLG i och med att frågan väckts under våren utifrån stödjande organisation. Nu är organisationen mitt i en process, det finns en vilja som förhoppningsvis leder till att det ex. tas fram en konkret handlingsplan. Vet inte hur långt beslut/planen kommit och det är svårt att säga något både om det beslutet och vilka dokument som finns, med även det säger något om utvecklingsområden i organisationen.

Östersunds kommuns beslut, rutiner och samverkan vid hedersrelaterat våld och förtryck

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck</i>			X	Vet ej om det finns beslut men det är så klart kommunens ansvar. Finns inget beslut inom Barn- och elevhälsan eller BOUF. Allt föräldrastöd ligger sedan några år inom en annan förvaltning i kommunen Social och arbetsmarknadsförvaltningen.
<i>Skriftliga rutiner för åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>			X	Generellt för verksamheter (skola, öppenvård mfl.) som möter barn är att orosanmälan ska göras och ta stöd av socialtjänsten
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?</i>			X	Se ovan.
<i>Skriftliga rutiner vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?</i>			X	Se ovan.
<i>Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?</i>	X			Det finns skriftliga rutiner för samverkan mellan enheten för våld i nära relation och barn och familj samt samverkan mellan våld i nära och Centrum mot våld.

Verksamheter som samverkar kring hedersrelaterat våld i Östersunds kommun finns med i olika utsträckning i individärenden och på strukturell nivå. Operation Norrskan, SSPF, Barnahus, och Birgernätverket är några forum där frågorna kan lyftas. Kommunen har utbildat processledare utifrån satsningen på ”En kommun fri från våld”. Satsningen ses just nu mer som en viljeriktning då det inte är avsatt några resurser till att jobba vidare med.

Information och insatser i Östersunds kommun

	Ja	Nej	Vet ej/Delvis	Övriga kommentarer
<i>Finns information om föräldraskapsstöd på flera olika språk?</i>	X			Ja, försöker att det ska finnas på flera av de största språken, tagit hjälp bland annat av bibliotekets språkstödjare, även hälsoguider i att sprida information.
<i>Finns information om hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstämpning till era medborgare?</i>			X	På Centrum mot vålds hemsida. Finns frågor kring hur informationen ska utformas för att målgruppen ska känna igen sig.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	X			Ja, allt material som kommunens föräldragrupper utgår från bygger på det, i olika mån.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	X			Föräldraskap i Sverige (som bland annat erbjuds av lotsen på SFI) ges på andra språk eller lätt svenska. Kan alltid önska språkstöd för att delta i andra grupper (blanketten på svenska). Försökt samarbeta med andra

			intresseorganisationer för att rekrytera till grupper.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?</i>		X	Individuella bedömningar på socialtjänsten.
<i>Erbjuds föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?</i>		X	Individuella bedömningar på socialtjänsten.

Övrigt kopplat till Östersunds kommuns föräldraskapsstöd

Flera offentliga aktörer har viktig roll i föräldraskapsstöd, även om inte uttalat uppdrag. Spelar stor roll hur skolor ser på fördelning mellan hem och skola och har kontakter med föräldrar. Inom idrott och ex kultur är det stora skillnader i förutsättning för föräldrar och barn att delta. Det har funnits idéer om att erbjuda alla föräldrar i förskoleklass ABC (klassvis). Försöker erbjuda stöd där föräldrar redan är, ex på SFI. Det behövs en samordnare, för att få struktur exempelvis i kommunikation.

Östersunds kommun är en större organisation än andra kommuner i länet. Fler representanter har efterfrågats i kartläggningen men det har funnits svårigheter att få kontakt med personal som anser sig ha någon inblick eller delaktighet i frågorna.

Sammanfattning Östersunds kommun

Utifrån representantens beskrivning har Östersunds kommuns föräldraskapsstöd förändrats en del sedan 2019. En stor del av föräldraskapsstödet har samlats i samma verksamhet men resurserna räcker inte till för hela uppdraget. Förankringen bedöms högre än tidigare och ett utvecklingsarbete utifrån stödjande organisation planeras. Det är okänt om det finns något beslut om att föräldraskapsstöd ska erbjudas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Det saknas helt eller delvis rutiner som specifikt rör hedersrelaterat våld och förtryck. Det erbjuds föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik, även på andra språk än svenska och representanter uppger även att föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds efter individuell bedömning.

Förslag på utveckling i Östersunds Kommun

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Skapa förutsättningar för ett långsiktigt och strukturerat föräldraskapsstöd genom politiska beslut och ekonomiska resurser.

Ekonomiska resurser och långsiktighet i planeringen är den viktigaste faktorn för en stödjande organisation. Det är positivt att det finns ett beslut om att jobba för en stödjande organisation. För att möjliggöra implementering av stödjande organisation behövs en politisk förankring och långsiktiga ekonomiska resurser.

2. Se över behov av beslut och ta fram/revidera styrdokument.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det är inte känt om det finns något beslut om att erbjuda föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck och det saknas delvis rutiner kring samverkan och arbete i specifika ärenden. Eventuella beslut och tydliga riktlinjer är en bra grund för fortsatt arbete.

3. Tillsätt en samordnare med övergripande ansvar och inför en styrgrupp/ledningsgrupp.

Effektiv samverkan och samordning kan optimera resurser, främja kunskapsutbyte och förbättra insatsernas kvalitet. En effektiv strategi för att främja samarbete är att ha en samordnare för föräldraskapsstöd. En tydlig ansvarsfördelning är också viktigt, tillsammans med bland annat klara planer och rollfördelning. En styrgrupp/ledningsgrupp för kommunens föräldraskapsstöd, tillsammans med en samordnare möjliggör bättre gemensam överblick och planering. Samordningen av föräldraskapsstöd har förändrats i kommunen och ligger främst på verksamheten Familjelotsen. Det är dock svårt för en verksamhet att själva ha ett övergripande ansvar för föräldraskapsstöd som berör flera förvaltningar.

4. Utöka stöd genom arenor som skola, förskola och samverkan med exempelvis föreningslivet.

Ett tillgängligt stöd kräver variation av insatser och att tröskeln är låg. Stödet måste erbjudas på flera arenor, nära föräldrar och barn något som även samtliga representanter från civilsamhället lyfter som viktigt. Kommunen har en mängd aktörer som möter föräldrar och deras barn och kommunen upplevs kunna erbjuda stöd med bra variation och låg tröskel. Skolan tycks ha en tydligare delaktighet i föräldraskapsstöd innan organisationsförändringen som genomförts. Skola och förskola kan vara två viktiga arenor att utöka stöd till föräldrar på. Representant från kommunen lyfter att inte alla föräldrar känner till möjligheterna med

idrottsföreningar och inom kulturverksamheter, eller hur de kan bli en del av det. En del att utveckla kan vara ett samarbete med dessa för att ge fler föräldrar möjlighet till delaktighet i idrott- och kultursammanhang.

5. Fortsätt arbetet med att erbjuda information på fler språk samt med hur spridningen av information görs.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är. Kommunen har information på olika språk och erbjuder stöd på andra språk än svenska men blanketten för att ansöka om språkstöd finns endast på svenska. Det går att fortsätta utveckla och göra ännu mer tillgängligt. Flera representanter från civilsamhället lyfter vikten av att myndigheter blir bättre på att sprida information på andra sätt, beroende på målgruppen.

Region JH

Beslut

Samtliga fyra deltagande verksamheter i kartläggningen uppger att det finns regionala beslut om att verksamheten ska arbeta aktivt med frågorna om hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns viss osäkerhet om vart i organisationen besluten är fattade, men uppfattningen är att det är på övergripande politisk nivå eller tagna av hälso- och sjukvårdsdirektör. En representant lyfter att besluten är tagna om våld i nära relation men där hedersrelaterat våld och förtryck ingår. Beslut finns om att flertal verksamheter ska fråga efter våldsutsatthet på rutin och att folkhälsoenheten har ett uppdrag att jobba övergripande mot våld.

Rutiner

Har ni skriftliga rutiner för...	Samordnare våld	BHV	MVC	BUP
<i>För att uppmärksamma behov av stöd till familjer i en hederskontext? (exempelvis rutiner för att fråga alla vid nybesök, inskrivning eller liknande)</i>	Finns ej specifika frågeformulär men förslag på frågor som har tydlig koppling till hedersrelaterat våld finns i skriftlig rutin.	Ja, vårdprogram samt metodhandbok.	Nej inte särskilda rutiner kopplat till heder men rutiner för våld generellt där heder bör innefattas.	Ja, rutiner för att uppmärksamma våld generellt. Ska fråga vid nybesök och bedömningsamtal mm. Även vid föräldraanamneser inför utredning. Okänt om det finns rutiner om man

			misstänker hedersrelaterat våld.	
<i>Som avser förebyggande arbete inom hedersrelaterat våld och förtryck i ditt verksamhetsområde?</i>	Vet ej.	Ja.	Nej.	Material och information om hedersförtryck finns tillgängligt men känner ej till skriftliga rutiner.
<i>I förebyggande syfte gällande arbetet mot barnäktenskap?</i>	Vet ej.	Vet ej.	Nej.	Material och information om hedersförtryck finns tillgängligt men känner ej till skriftliga rutiner.
<i>I förebyggande syfte mot könsstympning?</i>	Finne ett vårdprogram för könsstympning. Patientinformation på 11 språk som kan användas i förebyggande syfte.	Ja.	Nej, inte förebyggande men efterfrågar.	Material och information om hedersförtryck finns tillgängligt men känner ej till skriftliga rutiner.

Information

<i>Har ni någon form av information om...</i>	Samordnare våld	BHV	MVC	BUP
<i>föräldraskapsstödd på flera olika språk?</i>	Vet ej.	Ja på hemsida och tryckt material. 1177 har material på ett antal språk om "vad är föräldraskapsstödd och hur kan man hitta det". Finns även material om BHV, om man inte mår bra och	Nej men försöker hitta former för föräldraskapsstödd på fler språk.	Nej, ingen känd information finns.

	hur man kan få hjälp.		
<i>hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?</i>	Ja om könsstympning.	Ja länsstyrelsen har översatt material.	Finns info om könsstympning på flera språk. Nej, ingen känd information finns.

Stöd

Erbjuder ni...	Samordnare våld	BHV	MVC	BUP
<i>föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?</i>	Vet ej.	Ja finns krav att alla inom MHV och BHV ska utbildas i normkritiskt förhållningssätt vart annat år, ska kolla ännu mer på kulturella aspekter för att nå bättre till de med annat modersmål än svenska. Samarbetar med Hälso-guiderna.	Ja.	Nej, inget specifikt som är riktat mot de frågorna. Men erbjuder ett generellt föräldraskapsstöd kopplat till barnets symtom och diagnos.
<i>föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?</i>	Vet ej.	Ja, samt med tolk.	Ja, under utveckling.	Kan erbjuda föräldrastöd i viss mån med tolk om det behövs. När BUPs resurser tar slut, kopplas socialtjänsten in. Ibland bokas en ansökningsträff med socialsekreterare och familjen.
<i>föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat</i>	Vet ej.	Nej ej på BHV men kan remittera vid behov av stöd, orosanmälan, polis, barnkliniken.	Nej, ingår inte i MHVs uppdrag.	Nej inget direkt kopplat till våldet, men hänvisar till socialtjänsten.

<i>våld och förtryck?</i>		Föräldrar som varit utsatt tidigare; psykolog, CMV. Bedöms utifrån individ.		
<i>stöd till barn som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck?</i>	Hälso-och sjukvården ska identifiera våldsutsatt personer och erbjuda adekvat medicinsk vård samt i övrigt hänvisa till andra aktörer. När det gäller barn har vi anmälningsplikt och ska orosanmäla om vi misstänker att barn är utsatta för HRV.	Remitteras/Orosanmälan till socialtjänst	Nej, ingår inte i MHVs uppdrag.	Remitteras/Orosanmälan till socialtjänst
<i>stöd till barn som är utsatta för könsstympning?</i>	Se ovan.	Remitteras/Orosanmälan till socialtjänst, barnkliniken undersöker	Nej, ingår inte i MHVs uppdrag.	Remitteras / barnkliniken undersöker
<i>Föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att ex. motverka könsstympning på yngre syskon?</i>	Vet ej.	Vet ej.	Nej, ingår inte i MHVs uppdrag.	Vet ej.

Samverkan

Region JH har en "Samverkansrutin avseende patienter utsatta för våld i nära relation" som avser samtliga verksamheter. Kännedomen om rutinen är förmodligen varierande då endast en av fyra tillfrågade verksamheter hänvisar till den. Inom BHV och MHV finns även rutiner via vårdprogram om könsstympning och på BHV via Rikshandboken barnhälsovård för professionen. Regionen deltar i samverkan i forumen Operation Norrskan (operativ myndighetssamverkan kring vuxna

våldsutsatta), Barnhus och Resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck. Barnsäkert, en modell för att tidigt identifiera barn och föräldrar som kan vara i behov av stöd, planeras nu införas i hela Region JH och blir ännu ett sätt att utöka samverkan.

Kring hedersrelaterat våld och förtryck samverkar verksamheter internt inom Region JH med Barnhälsovården, barnkliniken, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen, mödrahälsovården, kvinnokliniken, samordnare sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter RJH samt utvecklingsstrateg RJH.

Förslag på utveckling inom Region JH

Utifrån kartläggningen och den information som framkommit där ges kommunen några förslag på utveckling som kan arbetas vidare med.

1. Se över styrdokument och spridning av dessa.

En tydlig ledning och styrning är viktigt för en stödjande organisation. Det är positivt att det finns övergripande beslut att regionen ska arbeta aktivt med frågorna om hedersrelaterat våld och förtryck. Riktlinjer kring hur specifika ärenden ska hanteras tycks finnas delvis eller är inte kända i alla verksamheter. ”Samverkansrutin avseende patienter utsatta för våld i nära relation” nämns endast av samordnare och kännedomen om rutiner riskerar därför vara varierande inom regionen. Tydliga riktlinjer som är kända inom de verksamheter som möter barn och föräldrar skapar bättre förutsättningar att erbjuda stöd eller hänvisa/remittera till stöd.

2. Se över om information finns tillgänglig och sprid den.

Ett tillgängligt stöd kräver att insatser och information anpassas, där språk kan vara en del. Information måste finnas där föräldrar redan är. Information om föräldraskapsstöd och även om hedersrelaterat våld och förtryck finns på olika språk exempelvis 1177 och även inom nått område i tryckt format. Informationen är inte känd bland alla verksamheter inom regionen och bland alla som möter föräldrar. Ett steg mot ett mer tillgängligt stöd kan vara att se över om informationen behöver kompletteras för att kunna användas i fler verksamheter som möter föräldrar och att sprida informationen till personal.

3. Fortsätt med hälsoguiden som stödfunktion och eventuell vidareutveckling.

Information och stöd måste vara tillgängligt där föräldrar redan är. Stödet bör variera från grundläggande information till djupgående samtal. Tidig information om hur olika samhällsinstanser arbetar kan skapa förtroende och möjliggöra långsiktig förändring. Flera representanter från civilsamhället lyfter vikten av ”trygga lotsar” som kan vara ett stöd i kontakt med myndigheter. Hälsoguiderna beskrivs som en

bra källa för information på flera olika språk och kan agera som en trygg lots.
Motsvarande funktion för en bredare målgrupp kunde vara en möjlighet att se över.

Civilsamhälle

Här finns sammanfattningar av dialoger med flera representanter från civilsamhället men även från SFI och hälsoguiderna. SFI Hermods är ett privat företag som anlitas av Östersunds kommun och hälsoguiderna är anställda av Region JH men utifrån att dialogerna och temana med dessa blev liknande som de från civilsamhället togs det med i detta område.

Beskrivning av verksamheter

Folkuniversitetet

Folkuniversitetet är ett studieförbund som bedriver folkbildning och vuxenutbildning på ett många orter i Sverige och utomlands. I Östersund erbjuds bland annat kurser eller utbildningar, möjligheten att starta studiecirkel eller läsa en yrkeshögskoleutbildning.

NBV

Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet är ett studieförbund med framför allt fokus på nykterhetsfrågor men föräldraskap är en stor del i det. I Östersund samarbete NBV bland annat med Somaliska förening, Eritreanska föreningen och Öppna förskolan.

Hej Främling!

Hej Främling! är en ideell organisation som i nuläget finns på cirka 50 orter i Sverige. Organisationen har i länet verksamhet i Krokoms, Bräcke, Härjedalen och Östersund. De anordnar aktiviteter inom kultur, sport och friluftsliv för att bidra till fysisk och psykisk hälsa, med de viktiga samtalen kopplade till aktiviteter. Verksamheten är öppen för alla men har särskilda satsningar också, ex för unga vuxna och utsatta bostadsområden.

Röda Korset

Röda Korset är en ideell organisation som finns i 190 länder för att ge stöd till människor i nöd och att hjälpa till att förebygga kriser. I Östersund finns två grupper volontärer med totalt 200-250 stycken och ett fåtal anställda. Det finns en second hand-butik med café och mötesplats. Det finns även en social verksamhet med språkstöd, besöksverksamhet (SäBO och äldre) och mötesgrupper.

Rädda barnen

Rädda barnen finns i 180 länder och är i Sverige en demokratisk, partipolitiskt och religiöst obunden medlemsorganisation som finns på plats i nästan alla kommuner. Lokalt har Rädda barnen bland annat arbetat med Stopp-min kropp på Öppna förskolor och där föräldrar får samma information som barnen vilket varit mycket uppskattat. Det anordnas aktiviteter främst i Torvalla, lovaktiviteter, frukostklubb, tjejklubb(högstadiet) och kill-klubb (mellanstadiet). Syftet är att det ska vara normbrytande aktiviteter.

Kvinnojouren Jämtlands län

Kvinnojouren Jämtlands län är en ideell förening, som är religiöst och partipolitiskt obunden. Kvinnojouren har jourboende, stödsamtal och följer med på exempelvis rättegångar och bidrar med annat praktiskt stöd.

SFI Hermods

Hermods AB är ett utbildningsföretag som erbjuder individ- och situationsanpassade utbildningar och tjänster på uppdrag av kommun, Arbetsförmedlingen och Myndigheten för Yrkeshögskolan. Ett exempel på en sådan utbildning är SFI, Svenska för invandrare. I Östersund har Hermods har ett så kallat flexdistansupplägg. Det finns möjlighet att delta på plats för SFI-elever men det är inte obligatoriskt. Det viktigaste är att alla kan delta och upplägget passar många som jobbar på sidan av eller är hemma med barn. De har lektioner på plats varje dag. Utbildningen har 140 SFI-elever och det kommer nya varje månad. Hermods i Östersund har även Komvux och gymnasium.

Hälsoguiden (Region JH)

Regionen märkte att det fanns en stor ohälsa hos nyanlända som befunnit sig i Sverige i något år och därför ville man pröva hälsoguiden för att främja hälsan. Nu finns två hälsoguiden som tillsammans pratar 11 olika språk. Det har varit ett projekt under flera år och finansiering är klar för i år, men det är sedan oklart. Projektet ligger under regionens folkhälsoenhet. De pratar om olika teman "hur fungerar vården", "bra mat", "fysisk hälsa" men har störst fokus på "psykisk hälsa" och stress.

Behov och utmaningar i föräldraskapsstöd

På nästa sida kommer en sammanfattning av behov och utmaningar i arbetet med föräldraskapsstöd, generellt och relaterat till familjer som kan finnas i en hederskontext, som representanter från civilsamhället lyft.

Kunskap

- Kunskapen om föräldraskap och stöd är inte tillräckligt stor inom verksamheter som möter barn och föräldrar, ex skola och förskola.
- Kunskapen om våld gröps ur och våldet individualiseras. Det innebär att våldsutsatta föräldrar anklagas brista i föräldraskapet för att de inte kan skydda sina barn.

Ansvar

- Viktiga aktörer saknar ett tydligt ansvar för att erbjuda stöd till föräldrar. Exempelvis skola och förskola.
- Det behövs ett tydligare ansvar för främjande och förebyggande arbete, framförallt kopplat till socialtjänsten där resurserna inte räcker till det.

Tid och tillgänglighet

- Föräldrar har allt mindre tid och stöd måste därför erbjudas där de redan är och dit det är trevligt att komma.

För alla?

- Det är svårt för många föräldrar att förstå föreningslivet och många drar sig för kontakter med ex idrottsföreningar, de blir inte öppna för alla.

Stöd är inte utformat efter behoven

- Stödet som finns till föräldrar passar inte alla.
- Stöd till våldsutsatta är inte utformat efter behoven utan hur verksamheterna vill/tycker det är smidigt att jobba. Stödet bör inte delas upp på en rad olika funktioner.

Ingen eller felaktig information om stöd

- Många känner inte till socialtjänsten och att flera har felaktig information bla från media. Många nyanlända söker sig till andra från samma land där de får råd om hur de ska förhålla sig till myndigheter .
- Det går mycket rykten om hur myndigheter jobbar med våld och det saknas en normalisering av att prata om våld.

Stor skillnader mellan olika länder och olika kulturer

- Oftast stor skillnad på livet i Sverige och livet i hemlandet, här lever vi mer ensamt och språket sätter många hinder, många blir försiktiga och rädda.
- Vad våld betyder skiljer sig från olika länder och kulturer.

Förändring är svårt / säkerhet

- Har en person levt i en hederskontext och kommit till Sverige finns det stor risk att förändring är svår. Det går att visa utåt att man accepterat förändring även om man inte gjort det. Forskning visar på att familjearbete och föräldraskapsstöd inte är säkert att jobba med i familjer där det förekommer hedersrelaterat våld.

Skam eller rädsla för att söka stöd

- Finns en bild av att det innebär en svaghet att prata med någon om sina problem, särskilt om det handlar om att man inte kan ta hand om sina barn.
- Många vill inte att andra ska veta att man behöver stöd, eller är rädda för socialtjänsten.

Utvecklingsidéer för föräldraskapsstöd

Ge stöd där föräldrar redan är

- **"Där man är varje dag"**. Arenor där föräldrar redan är behöver erbjuda stöd med låg tröskel. Skola, förskola, arbetsplatser och idrottsföreningar t. ex.
- Även om stöd är något man säger att man behöver är det en annan sak att "dyka upp".

Trygg "lots"

- Det behövs trygga länklar för att visa att myndigheter inte är farliga. Antingen en redan etablerad kontakt som kan följa med och vara ett steg i den inledande kontakten, eller personer på myndigheten som kommer ut till arenor där föräldrar befinner sig och bygger tillit.

Kommunikation och information

- Det behövs mer information och kunskap. Vilket stöd som finns att få och hur det fungerar.
- Fråga målgrupper och individer vad som behövs, inte anta att vi vet.
- Kommunicera olika till olika målgrupper och ta hjälp av ex civilsamhället att nå ut.

Samverkan

- Studieförbund, Hälsoguider och andra i civilsamhället når ut till andra målgrupper. Genom samverkan kan stödet nå fler.
- Familjecentraler kunde få utökad uppdrag, även mot familjer med äldre barn, bli en mötesplats i bostadsområdet där barn kan leka, föräldrar kan boka tider vid behov med stödfunktioner, en knypunkt.

Material

- Ett lätt informationsmaterial om föräldraskap, om våld och hedersrelaterat våld vore bra och skulle då kunna vara stöd för att ta upp frågan på ex språkstöd.
- Utbildning och information till engagerade inom civilsamhället borde erbjudas.

Utgångspunkt

- Föräldraskap är inte jämställt och en förståelse för det måste ligga som grund för allt stöd.
- Det finns olika förväntningar på mammor och pappor och stödfunktioner måste vara tydliga med vad som menas med jämställdhet.

Bra exempel

Arrangemang där ex socialtjänsten, polisen m fl kommer till målgruppen och informerar och öppnar för dialog och frågor är uppskattade. Ex. till Hej främlings! Tjej- och kvinnogrupper, information till elever på SFI eller informationen på Verket som anordnades av Familjelotsen och socialtjänsten. Det får gärna vara mindre grupper med större möjlighet att ställa frågor, bygger tillit och möjlighet att söka stöd om det behövs. Det borde vara en återkommande information.

Hälsoguiderna får ofta **fort en bra relation** och tipsar om aktiviteter och annat. När och hur söker man vård. Exempelvis om vad som är akut och när kan man börja med att ringa 1177 för rådgivning. Hälsoguiden kan bli en lots, en trygg kontakt som kan informera och trygga i myndighetskontakter. Man måste känna sig trygg om man ska kunna berätta. Ofta kan man ändå inte berätta om egen utsatthet för våld, särskilt inte tjejer, det är kopplat till kultur. Föräldrar till 13-18 åringar får prata med hälsoguiderna om sexuell hälsa, en del blir arga och menar att det får man inte prata om. Hälsoguiderna kan även träffa barn i skolan, där delar de upp dem i tjejer och killar och det blir ofta bra diskussioner.

NBVs samarbete med somaliska föreningen har pågått länge. Först fanns önskemål om koranläsning/arabläsning på helgen, men det visade sig att många föräldrar är oroliga för vad tonåringar gör på helgen och då blir det viktigt att det finns ett bra ställe att gå till. **När folk ändå är där** på fredagskvällar har en myndighet eller andra samhällsfunktioner per månad bjudits in– Familjelotsen och försäkringsbolag har varit där, polisen är inbjuden (vad man som förälder kan tänka i kontakt med polisen). Syftet med föreningen är att integreras. Fokus på fredagar vad jag som förälder har rätt till stöd.

Exempel från andra kommuner/län

TryggVäxt- Skellefteå Kommun och FOU Västerbotten

MFoF har under året fört dialoger med ett flertal kommuner som arbetar med att bygga ett systematiskt arbetssätt för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Efter dessa dialoger har myndigheten beslutat att, tillsammans med tre kommuner i landet, starta pilotprojektet Tryggväxt. Syftet med projektet är att ta fram en nationell modell för strukturerat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Målet är att denna modell ska ge stöd till kommuner som vill arbeta långsiktigt och hållbart så att kommunens invånare kan känna sig trygga i samhället samt att alla barn ska få en uppväxt fri från våld och förtryck, oavsett var i landet de bor.

Skellefteå är en av dessa tre pilotkommuner och har inom projektet kartlagt stöd till föräldrar, rutiner, handlingsplaner och kunskapsnivå i en mängd olika verksamheter som möter föräldrar i kommunen. Kartläggningen visade bland annat på att det i

flera verksamheter finns rutiner och handlingsplaner men de är inte kända. Det finns också utmaningar med att möta föräldrar och ge stöd innan det uppstår ett problem, då exempelvis förskolan möter föräldrar mindre naturligt än tidigare. Kartläggningen och de behov och utvecklingsområden som uppmärksammas där har mynnat ut i bland annat workshops, två rapporter och en broschyr. Förskolor och Skelleftebuss (som är arbetsgivare till många föräldrar) har varit två aktörer projektet valt att satsa på att titta på extra mycket.

Motala

Motala kommun beviljades medel av MFoF 2023 för kartläggning av våldsförebyggande arbete i form av stöd till föräldrar i hederskontext. 2018 såg kommunen ett behov av att jobba mer med nyanlända föräldrar, flera var analfabeter och många tyckte att skolans värld var svårt att förstå och skrämmande. Många barn fick agera tolkar till sina föräldrar. Kommunen startade då en samverkan mellan grundskola, barncentrum (socialtjänstens öppenvård), förskolan och öppna förskolan. Sedan dess arbetar kommunen med ett samordnat föräldraskapsstöd (hitintills finansierat av Länsstyrelsen) med styrgrupp (chefer inom barn och utbildning, socialtjänst, civilsamhälle) och arbetsgrupp (utförare inom en mängd olika verksamheter, bibliotek, förskola mm).

Kommunen samverkar med civilsamhället, Studieförbundet med "Älskade barn" och Erikshjälpens "Framtidsverkstan" som främst fångar upp småbarnsföräldrar och också försöker lotsa in på öppna förskolan och sedan förskola så att fler barn ska få gå på förskola. Öppenvården har gått från främst individuella samtal till nästan enbart gruppverksamhet och har ett närmare samarbete med MVC och BHV.

Kommunen tittade på att använda sig av "Föräldraskap i Sverige" men då det innebär en årlig kostnad och en låsning till programmet valde man att utveckla en egen föräldrautbildning. Föräldrautbildningen hålls på /genom skolan i samarbete med socialtjänst, barncentrum, MiniMaria m.fl. och når 40–60 föräldrar varje gång. Föräldrarna delas upp i grupper utifrån språk och modersmålslärares samt tolkar är med. UF-företag har erbjudit barnpassning under tiden. Fem träffar är framtagna och berör teman som "Att vara barn i Sverige", "Tonåringar" och det utgår från mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Man pratar inte direkt om heder utan utgår från rättigheter och frågeställningar som hederproblematik ofta handlar om.

Kartläggningen görs för att kommunen behöver ta ett större tag kring att kartlägga kunskapsnivån hos yrkesverksamma. En enkät kommer gå ut brett men med få frågor och kommer även beröra rutiner och hur välkända de är.

Ljusdal

Ljusdals kommun beviljade medel av MFoF 2023 för utbildningssatsningar för att stärka arbetet med stöd till föräldrar i hederskontext. Ljusdals kommun har tagit politiskt beslut om att samtliga verksamheter i kommunen ska arbeta våldspreventivt. Alla chefer har också fått en viss procent av sin tjänst avsatt för arbetet. Alla i kommunen går webbutbildning om hedersrelaterat våld och svarar på frågor som sedan skickas till samordnare, på det sättet kartläggs även vissa bitar automatiskt. En stor del av kommunens vuxna är anställda på kommunen och webbutbildningen når därför brett. Hedersrelaterat våld är ett prioriterat våld i kommunen.

Projektmedlen från MFoF går till kostnader för att personal ska delta på utbildningen medan Länsstyrelsen i ett pilotprojekt står för utbildningskostnaden för våldsförebyggande utbildning.

För deltagande i utbildningen är det krav på att chef godkänner deltagande, chef deltar även vid minst första och sista tillfället. Många chefer vill vara med alla tillfällen. Första träffen handlar främst om hur ser det ut i kommunen och chefer går för sig. Kunskap om ex heder och könsstympling, samverkan och samordnares uppdrag. Utbildningen har haft 60 platser. Kopplar även bra ihop med satsningar på annat håll; Stopp min kropp (förskola), Machofabriken (skola).

Länsövergripande behov och utvecklingsförslag

Utbildningsbehov

Resurscentrum Hedersrelaterat våld och förtryck gjorde i samband med sin uppstart våren 2024 en behovsinventering kopplat till kompetens och utbildningsbehov. 13 representanter från skolväsendet, socialtjänst, polis, Region JH och integrationsenheten i Jämtlands län deltog i inventeringen. De frågor och svar som anses relevanta för denna kartläggning sammanfattas nedan.

Kunskap inom den egna verksamheten

Representanten från integrationsenheten anser att andra inom verksamheten har en tillräcklig kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga andra anser att kunskapen är liten eller väldigt liten.

Utbildningsplaner

4 representanter anger att det finns utbildningsplaner i verksamheten där hedersrelaterat våld och förtryck ingår. 4 vet ej om det finns och 5 uppger att det saknas.

Behov av kunskap

Representanter från skolväsende lyfter behov av kunskap kopplat till att upptäcka och se signaler, hjälpa eller hänvisa till hjälp. Socialtjänsten lyfter behov av kunskap om bedömningsinstrument så som Patriark. Polisen uttrycker behov av en bredare och övergripande kunskap för att bygga en förståelse av patriarkala system, hur det kan vara att var utsatt, riskbedömning och hantering, samt en förståelse av varför den utsatte kanske inte medverkar. Region JH har behov av kunskap för att upptäcka och identifiera hedersrelaterat våld och förtryck, veta hur man ska agera, vilket stöd som finns och kulturkompetens. Integrationsenheten uttrycker behov av kunskap om vart man ska vända sig och förståelse för mekanismerna.

Förutsättningar att ta del av utbildning

Förutsättningar för verksamheterna att ta del av utbildningar varierar från att anses goda, där man kan avsätta tid både för att delta på heldagsutbildningar och göra uppgifter, till att det är utbildningsstopp på arbetsplatsen. Förutsättningar kan också variera inom samma verksamhet, exempelvis inom skola där elevhälsan anses ha lättare att få tid än lärare och inom polisen där utredare har lättare än polis i yttre tjänst. Flera verksamheter är begränsade till att utbildning behöver läggas under ordinarie arbetstid eller vara helt digital där personal kan göra utbildningen när tiden finns.

Rutiner och vägledande dokument

7 av representanterna uppger att de har rutiner och/eller andra vägledande dokument kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck. 4 uppger att det saknar och 2 vet inte om det finns.

Behov av rutiner

Representanter från socialtjänsten beskriver ett behov av rutiner kring riskbedömning och samverkan, främst kopplat till barn och deras familjer, samt kring ny lagstiftning om skyddat boende. Skola ser behov av tydligare styrning och rutiner kopplat till hedersrelaterat våld, framför allt kopplat till att förebygga, upptäcka och hjälpa. Region JH menar att det ser behov av lokala rutiner för olika enheter samt specifikt för hedersrelaterat våld, med standardiserade frågeformulär, kring förebyggande arbete, bemötande, kontaktvägar till stöd och säker dokumentation. Representanter från polisen önskar rutiner som tydliggör samverkan och sekretess och kring vilken kompetens som ska kopplas på vid ärenden med hedersrelaterat våld och förtryck. Representanten från integrationsenheten ser behov av rutiner för intern samverkan.

Inom länet finns flera olika nätverk och forum för samverkan där frågor om stöd till föräldrar i en hederskontext kan lyftas, här är några exempel.

Regionalt/tvärprofessionellt
Länsnätverk för föräldraskapsstöd - samordnas i nuläget av folkhälsoenheten på Region JH. Representanter från kommuner, regionen och civilsamhället deltar. Information, utveckling och erfarenhetsutbyte inom området föräldraskapsstöd.

Regionalt/tvärprofessionellt
Kontaktpersonsnätverk våld i nära relation – samordnas av Länsstyrelsen Jämtland. Representanter från kommunerna, regionen, Länsstyrelsen, polis, kvinnojouren mfl sitter med.

Regionalt/tvärprofessionellt
Operation Norrskan är ett forum för operativ samverkan kring vuxna som är utsatta för våld. Socialtjänst, region, polis, CMV mfl deltar i samverkan.

Regionalt/tvärprofessionellt
Barnahus är samverkan mellan länets kommuner, regionen, polisen och åklagarmyndigheten för att möta barn som blivit utsatta för brott.

Regionalt och lokalt/tvärprofessionellt
Nätverk kring barn och ungas hälsa- tidigare regionala nätverket JämtBus vilande men liknande nätverk kommer startas upp. Representanter från socialtjänst, skola, och regionen bjuds in för information från nationell nivå och samverkan över verksamhetsgränser. De flesta kommunerna har lokala JämtBus-nätverk, barnhälsoenhet eller liknande för samverkan mellan region och kommunen.

Regionalt/socialtjänst
Samordnarnätverk våld i nära relation- samordnas av Centrum mot våld. Samordnare för våld i nära relation i länets kommuner deltar. Nätverket ska vara ett forum för information och erfarenhetsutbyte.

Lokalt/tvärprofessionellt
Lokala nätverk våld i nära relation- Tidigare fanns det lokala nätverk i de flesta kommuner kopplat till våld i nära relation, med ex. socialtjänst, skola, lokal polis och primärvård.

Lokalt/tvärprofessionellt
Barnsäkert är en modell för att underlätta för barnhälsovården att fånga upp och erbjuda stöd till familjer med riskfaktorer. Modellen bygger på en samverkan med socialtjänst. Modellen implementeras framöver i alla länets kommuner.

Det finns även funktioner som ska vara ett stöd för länets verksamheter i arbetet med våld i nära relation som ex:

- Centrum mot våld i Jämtlands län

Länsverksamhet som dels ska vara ett kompetenscentrum för länets socialtjänster och andra yrkesverksamma, dels erbjuda stöd till våldsutsatta barn och vuxna samt behandling till våldsutövare.

- Resurscentrum heder

Resurscentrum heder är en extra resurs i form av kompetenscentrum och stöd till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Resurscentrum är externt finansierat till och med 2027.

- Samordnare våld

Länets kommuner och regionen har samordnare för våld i nära relationer. Kommunens samordnare deltar i samordnarnätverket och i kontaktpersonsnätverket och ska bland annat sprida information vidare i sin kommun. Regionens samordnare deltar bland annat i kontaktpersonsnätverket och Operation Norrskan. Representanter i kartläggningen har lyft att i kommunerna stannar ofta informationen inom IFO.

Utvecklingsförslag för länet

- Stödjande organisation kring föräldraskapsstöd på regional nivå

För att organisera och strukturerar föräldrastödet både lokalt och regionalt behöver kommunerna bygga en gemensam grund parallellt med arbetet inom den egna kommunen. Flera representanter har lyft behov och önskemål om att arbeta över kommungränserna och en föreslår att det bör byggas en stödjande organisation på länsnivå. Det skulle underlätta samordning med länsövergripande verksamheter, vara en möjlig effektivisering i fråga om resurser och tid, samt möjliggöra gemensamma satsningar. Ett exempel är utskick till föräldrar som skulle kunna göras gemensamt till alla föräldrar i länet.

- Hitta former på länsnivå för att stötta kommunerna i ett kunskapsbaserat arbetssätt

Att ta fram ny kunskap, värdera och systematisera den kunskap som redan finns samt implementering av identifierade kunskapsbaserade arbetssätt och metoder är ett stort arbete som det sällan finns tillräckligt med resurser för i varje enskild verksamhet. Länsresurser och länsnätverk blir därför än viktigare forum. Samverkan med forskningsvärlden är ett sätt att såväl bidra till som att få stöd i kunskapsutveckling. Nätverket för föräldraskapsstöd har exempelvis inlett ett samarbete med MIUN vilket är ett gott exempel. Det finns uttrycks även behov av stöd i kommunerna kring kunskap om stöd till föräldrar i hederskontext.

- Införa/återinföra lokala nätverk mot våld i varje kommun

Det finns regionala forum för samverkan och erfarenhetsutbyte kring våld. Representanter har lyft att informationen från forumen sprids begränsat i kommunen. Lokala nätverk i kommunen kan vara ett viktigt forum för information och samverkan. De lokala nätverken kan med fördel byggas utifrån redan existerande nätverk i kommunerna, utifrån ex Barnsäkert, styrgrupp för föräldraskapsstöd, eller andra tvärprofessionella nätverk.

- Ta fram gemensamma utbildningsplaner och styrdokument

Flera verksamheter i länet saknar utbildningsplaner men även rutiner och andra styrdokument kopplat till våld och hedersrelaterat våld. Många verksamheter beskriver att kunskapen är liten eller mycket liten. Gemensamma mallar för utbildningsplaner och rutiner kan spara resurser och underlätta för verksamheterna att skapa sina egna utifrån sina speciella behov och förutsättningar.

- Planera för långsiktighet i de nätverk som finns och sprid och nyttja de ännu mer

Länsnätverket för föräldraskapsstöd lyfts flera gånger som ett viktigt forum. Samordningen för nätverket är dock inte planerat eller budgeterat långsiktigt vilket gör det svårt att jobba långsiktigt. Flera av nätverken kan också nyttjas ännu mer genom att sprida information till fler verksamheter om möjligheten att exempelvis lyfta frågor. Olika representanter från civilsamhället kan också bjudas in i större omfattning.

- Arbeta tillsammans med civilsamhället för att nå en bredare målgrupp

Samtliga verksamheter bör se över möjligheterna till att samarbeta med delar av civilsamhället för att nå föräldrar där de redan är, eller ta stöd som en ”trygg lots” eller sprida information. Majoriteten av representanterna uttrycker en önskan om en ökad samverkan med myndigheter för att skapa bra förutsättningar för de människor som de möter.

- Ta fram en gemensam resurspalett/ överblick på stöd

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har tagit fram en föräldrastödslista för att visa vilka program och metoder som erbjuds i olika kommuner. Inom ramen för Barnsäkert har en resurspalett tagits fram för att möjliggöra för BHV-personal att kunna informera och hänvisa föräldrar till stöd. Detta kan utvecklas inom länet och göras en gemensam karta med resurser som är länsgemensamma och sedan kan varje kommun fylla på inom den egna kartan. Det kan även utökas och innehålla resurser kopplat till annat stöd än till föräldrar.

- Nyttja länsgemensamma funktioner för spridning av information

De flesta verksamheter saknar allmän information om hedersrelaterat våld och förtryck till sina medborgare. I stället för att varje kommun/verksamhet ska ha allmän information så bör möjligheten finnas att länka till exempelvis Centrum mot vålds hemsida där information finns.

Referenslista

Isdal, Per (2001), *Meningen med våld*, Gothia förlag, Stockholm.

Länsstyrelsen Östergötland. Utveckling av program för våldsförebyggande arbete med föräldrar. Delrapport- Länsstyrelsen Östergötlands nationella uppdrag om hedersrelaterat våld och förtryck 2019.

https://catalog.lansstyrelsen.se/store/27/resource/DE_2019_6 Hämtad 2023-10-15.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Delredovisning och handlingsplan- Främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat till familjer i en hederskontext, 2023.

<https://mfof.se/download/18.4334a609187e0b04b123a79/1683200129528/Delredovisning%20handlingsplan%20HRV%20230420.pdf> Hämtad 2023-10-25.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Faktorer av betydelse för en stödande organisation. <https://mfof.se/foraldraskapsstod/att-bygga-ett-hallbart-foraldraskapsstod/checklista---faktorer-av-betydelse-for-en-stodjande-organisation.html> Hämtad 2024-02-05.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Så arbetar kommuner och regioner med föräldraskapsstöd i en hederskontext.

<https://www.mfof.se/foraldraskapsstod/foraldraskapsstod-i-en-hederskontext/sa-arbetar-kommuner-och-regioner-med-foraldraskapsstod-i-en-hederskontext.html> Hämtad 2024-02-05.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar- vad innebär det? <https://mfof.se/statsbidrag-via-mfof/verksamhetsbidrag-for-forebyggande-arbete-mot-hedersrelaterat-vald-och-fortryck/valdsforebyggande-arbete-genom-stod-till-foraldrar---vad-innebar-det.html> Hämtad 2024-02-05.

Bilaga 1 Frågor kommuner

Det som är markerat i rött är avsnitt som anpassats utifrån respektive kommun.

Bakgrund

Under 2023-2024 pågår ett projekt i Jämtland att kartlägga våldsförebyggande arbete i form av stöd till föräldrar som kan finnas i en hederskontext. Projektet är finansierat av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och en del av deras regeringsuppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext. I Jämtland valde Centrum mot våld att ansöka om medel för att kartlägga på en länsnivå hur föräldraskapsstöd till familjer i hederskontext ser ut i dag och hur det eventuellt skulle kunna utvecklas. Frågorna är dels en uppföljning från kartläggning av föräldraskapsstöd som Länsstyrelsen gjorde i Jämtland 2019 och specifika frågor kopplat till hedersrelaterat våld som följer MFoFs egna kartläggning på nationell nivå.

Våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar- vad är det?

MFoF beskriver våldsförebyggande arbete på tre preventionsnivåer;

- **Universellt stöd** som bör erbjudas alla föräldrar under barnen hela uppväxt, oavsett hög- eller lågriskgrupper, för att främja god hälsa och utveckling och förebygga ohälsa och olika problem.
- **Selektivt stöd** som är riktade insatser som erbjuds till föräldrar eller familjer som är särskilt utsatta för en eller flera riskfaktorer eller har begynnande problem. Det kan exempelvis handla om föräldraskapsstöd till föräldrar med ursprung i länder där hedersnormer är vanligt.
- **Indikerat stöd** är riktade insatser till individer eller grupper där problem har observerats. Det kan exempelvis handla om stöd och insats från socialtjänsten vid konstaterat våld eller förtryck.

Inledning

1. Vilken organisation/verksamhet representerar du/nu?
2. Vilken yrkesroll har du?

Sammanfattning från 2019

1. 2019 lyftes följande offentliga aktörer som erbjöd föräldraskapsstöd i X kommun:
 - **Lista på offentliga aktörer i den aktuella kommunen**
Lika? Någon fler/färre?
2. Dessa andra aktörer lyftes, exempelvis kyrka. studieförbund mm.
 - **Lista på andra aktörer**

Något ni känner till idag? Vad erbjuds idag?

3. 2019 bedömdes kommunens utbud av föräldraskapsstöd i fråga om variation och stöd som passar alla föräldrar under barnets uppväxt till **X** på en 10-gradig skala. **Motivation till bedömningen för den aktuella kommunen. Är det något som ändrats?**

4. Utvecklingsområden kopplade till samordning 2019 var;

- **Lista på utvecklingsområden som den aktuella kommunen uppgett**

Är det något ni haft möjlighet att utveckla? Om ja- hur? Om nej- vad har sänkts?

5. 2019 ansågs förankringen och prioriteten hos berörda ledningsfunktioner i kommunen vara **X** av 10, **om kommunen hade** en konkret handlingsplan med tydlig ansvarsfördelning och resursfördelning **och om** föräldraskapsstöd fanns med i kommunens mål- och styrdokument som berörde barn och ungas utveckling och hälsa. **Hur ser det ut i dag?**

Hedersrelaterat våld och förtryck

6. Finns det beslut i din organisation om att er verksamhet ska arbeta med föräldraskapsstöd vid hedersrelaterat våld och förtryck?

a. Vad innefattar beslutet?

- Ekonomiska resurser
- Personella resurser
- Särskild kompetens
- Utbildningsinsatser
- Samverkansformer
- Styrgrupp
- Uppföljning
- Annat

b. Om ja, vart i organisationen är beslutet fattat och vilka berörs?

7. Har ni skriftliga rutiner för...

- åtgärd vid misstanke eller kännedom om att ett barn är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?
- vid misstanke eller konstaterande av att ett barnäktenskap har skett?
- vid misstanke eller konstaterande av att könsstympning har skett?

8. Har ni någon form av information om...

- Föräldraskapsstöd på flera olika språk?
- hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?

9. Erbjuder ni ...

- föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?
- föräldraskapsstöd på andra språk än svenska?
- föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?
- föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att motverka könsstympning på yngre syskon?

Om ja, vad/vem/vart/ när?

10. Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?

11. Vilka verksamheter deltar i samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i er kommun?

Bilaga 2 Frågor Region JH

Bakgrund

Under 2023-2024 pågår ett projekt i Jämtland att kartlägga våldsförebyggande arbete i form av stöd till föräldrar som kan finnas i en hederskontext. Projektet är finansierat av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) och en del av deras regeringsuppdrag att främja utvecklingen av våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar inriktat på familjer i en hederskontext. I Jämtland valde Centrum mot våld att ansöka om medel för att kartlägga på en länsnivå hur föräldraskapsstöd till familjer i hederskontext ser ut i dag och hur det eventuellt skulle kunna utvecklas. Frågorna som är kopplade till hedersrelaterat våld följer delvis MFoFs egen kartläggning på nationell nivå.

Våldsförebyggande arbete genom stöd till föräldrar- vad är det?

MFoF beskriver våldsförebyggande arbete på tre preventionsnivåer;

- **Universellt stöd** som bör erbjudas alla föräldrar under barnen hela uppväxt, oavsett hög- eller lågriskgrupper, för att främja god hälsa och utveckling och förebygga ohälsa och olika problem.
- **Selektivt stöd** som är riktade insatser som erbjuds till föräldrar eller familjer som är särskilt utsatta för en eller flera riskfaktorer eller har begynnande problem. Det kan exempelvis handla om föräldraskapsstöd till föräldrar med ursprung i länder där hedersnormer är vanligt.
- **Indikerat stöd** är riktade insatser till individer eller grupper där problem har observerats. Det kan exempelvis handla om stöd och insats från socialtjänsten vid konstaterat våld eller förtryck.

1. Vilken organisation/verksamhet representerar du?
2. Vilken yrkesroll har du?
3. Känner du till om Region JH besvarade MFoFs enkät på samma ämne 2022/2023? Om ja, finns svaren sparade?
4. Finns det regionala beslut om att er verksamhet ska arbeta aktivt med frågorna om hedersrelaterat våld och förtryck?
 - a. Vad innefattar beslutet?
 - Ekonomiska resurser
 - Personella resurser
 - Särskild kompetens
 - Utbildningsinsatser

- Samverkansformer
- Styrgrupp
- Uppföljning
- Annat

b. Om ja, vart i organisationen är beslutet fattat och vilka berörs?

5. Har ni skriftliga rutiner för...

- För att uppmärksamma behov av stöd till familjer i en hederskontext? (exempelvis rutiner för att fråga alla vid nybesök, inskrivning eller liknande)
- Som avser förebyggande arbete inom hedersrelaterat våld och förtryck i ditt verksamhetsområde?
- I förebyggande syfte gällande arbetet mot barnäktenskap?
- I förebyggande syfte mot könsstympning?

Om ja, omfattar rutinerna att uppmärksamma behov av stöd till familjer i en hederskontext barn och unga med funktionsnedsättning /inom HBTQI?

6. Har ni någon form av information om...

- Föräldraskapsstöd på flera olika språk?
- hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap och könsstympning till era medborgare?

7. Erbjuder ni ...

- föräldraskapsstöd som innefattar jämställdhet och /eller normkritik?
- föräldraskapsstöd på andra språk än svenska? Ja samt med tolk
- föräldraskapsstöd och/eller familjebehandling vid hedersrelaterat våld och förtryck?
- stöd till barn som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck?
- Stöd till barn som är utsatta för könsstympning?
- Föräldraskapsstöd när könsstympning har skett, i syfte att ex. motverka könsstympning på yngre syskon?

Om ja, vad/vem/vart/ när?

8. Finns det skriftliga rutiner för samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i regionen?

9. Vilka verksamheter deltar i samverkan kring hedersrelaterat våld och förtryck i regionen?

10. Finns det utbildningsplaner som berör områden som våld och hedersrelaterat våld för yrkesverksamma som möter föräldrar inom regionens verksamheter?